UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Specvlvm Ivris Gvlielmi Dvrandi

Durantis, Guilelmus

Augustae Taurinorum, 1578

Iuramento calumniæ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-96857

Visual Library

extra de re iud.inter monaſterium,niſi,ut ſupra de exce.§.dicto.ver.hoc tamen.ibi,& nouus,&c.¶Item poſt eum non poteſt reuocari mandatum procuratoris,niſi certis ex cauſis,ff.de procu.
a poſt litem.& legibus ſeq.[a] Arg.cõtra,extra eo.mandato[b].¶Itē
b poſt eam procurator & tutor,tanquam domini litis,procuratores conſtituere poſſunt,C eo.neque.¶Item poſt eam delegatus ab alio,quam à principe poteſt alij cauſam committere,ut ext.
c de re iud.cum Bertholdus[c].¶Item poſt eam iuratur,& ꝓbationes recipiuntur:ꝙ ante non fit regulariter.ext.ut lit.non conteſt.per totum ¶Item per eam clauditur uia multis malitijs,& reus
d iudici ſubijcitur,& obligatur,ut s.§.prox.uerſi.pen.[d]

ADDITIONES.

a Seq.¶Quas etiam vide de procur.c.ii.lib.vi.

b Mandato.¶Illud,cùm ꝓcurator non reſiſtit reuocationi:& dic vt in præ.decre.ii.

c Cum Bertholdus.¶Hoc non approbatur,ut ibi no.in gl.ſed qualiter delegatus.& uide,ꝙ dixi de app.cum cauſam.ſuper gl.pe.

d Verſi.penu.¶Sed an litis conteſtatio habet effectum obligandi bonæ fidei poſſeſſorem ad interitum naturalē eſt quæſtio Pilei 97.quæ tractat de mula prouinciali ſurrepta mortua poſt litis conteſtationem cum emptore bonæ fidei & ſoluit,emptorem nõ teneri,etiam de caſu in genere,qui euenerit culpa ſua,per leges ff.de rei uendi.ſi à bonæ fidei.& ff.de peti.here.illud quoque:

ADDITIONES NOVAE.

* Caſus in quibus non debet fieri litis conteſtatio,& ſi fiat non tenet ꝯnumerantur.Primus,ratione pſonæ agētis,ut ſi pupillus habēs tutorē velit agere ſine eius authoritate,l.j.C.q legitimā pſonā ſecūdus,ratione iudicatis l.cū ꝑtor,de iudicijs.Tertius ratione cãæ,l.j.C.de peda.iudi.Quartus rõe tēporis regulariter,ut c.fin.ext.de ferijs.Quintus ratione loci,l.ſi cū dies.§.fi.de arbitris.Sextus ſi fiat cū falſo ꝓcuratore,ut in c.in nr̃a.de ꝓc.Septimus ſi libello non oblato,3.q.3.ſi offeratur,Octauus,ſi fiat coram iudice nõ habente iuriſdictionem,l.j.ſi non à comp.iudi.

* Nota ꝙ allegatio iuris municipalis vel communis impedit litis ꝯteſtationem quia non indiget probatione:ſecus ſi eſſet quæſtio facti.Io.And.in c.j.de lite conte.lib.6.in nouella,& l.Arethuſa.de ſta.hom.Bal.de hoc plene in l.poſtquam liti.C.de pac.

* In l.ſcire debet.de bo.vac.nota tex.ibi,ad audiendas,&c.ad ſtatuta dictātia ꝙ q̃s nõ dēat audiri,ut nõ p hoc impediat litis ꝯteſt.l.leges.de legi.vt ecce ſtatuto cauet,ꝙ bānito nõ reddat ius,ſeu nõ fiat i° an talis exceptio ſit īpeditiua ꝓceſſus.tex.ꝙ ſic in l.ſi ſeruū.§.fi.de his q ad eccleſias ꝯfugiūt,in fi.& l.pe.in fi.de his q potent.nomi.& ut nemo priuatus,l.2.§.fi.& ſic tenēt Mar.Sy.& Iac.But.Idē ſi ſtatutum diceret,nullus audeat alium inquietare.nam ſimiliter ex his uerbis paratur exceptio,ut Ang.in d.l.ſcire.

* In l.fi.de rei uendica.pone conueniebat rei uendicatione a Titio negaui poſita & contenta in libello dixit Titius,ergo negas te poſſidere:& uult ꝓbare me poſſidere:& ut poſſeſſio in ipſum transferatur per hanc l.an poſſit.Dic ꝙ nõ,quia nõ uideor negare,niſi illud ꝙ mihi nocet,arg.l.non intelligitur.§.ſi quis palam.de iure fiſci.& l.emancipatum.de ſenā.Bal.in l.ſi quis intentione.de iudi.& l.j.de litis conteſt.

* Nota ꝙ uerbum credo.uel non credo,fit litis conteſtatio,ut c.cum ad ſedem.de reſti.ſpol.& l.iuſiuran.& ad pecunias.de iureiuran.

* Quid ſi plura peto in libello,& tu reſpondeas tantum confitendo vel negādo,an dicatur lis conteſtata ſuper eo,ſuper quo reſpondiſti.Odof.C.de litis conte.l.j.

* In l.ſi non tranſacti.de iur.& fac.ign.nota ꝙ exceptio quę concernit partis petitionem non ſuſpendit aliam partis petitionem vt apparet hic,dum dicitur,reddito ꝙ debetur.& eſt arg.ꝙ litis conteſta.poſſit fieri ſuper parte libelli ſicut contradictio.Bal.in dicta l.non tranſacti.

* In l.item ſi unus,§.ante omnia.ff.de pac.nota,ꝙ iſtud eſt reſpiciendum ante omnia,&c.& ideo iſta exceptio,tu non potes agere,quia tua nõ intereſt impedit litis conteſtationē,quia dicit ante omnia,&c.Bar.de hoc in l.poſthumus.§.ſi quis ex his.de inoffi.teſta.

* An litis conteſtatio extorta per metum vel per torturam teneat Guil.de cu.& Bal.in l.2.in prin.de iudi.

* An vbi petuntur datia uel gabellæ,ſit neceſſaria litis ꝯteſtatio.Bal.in l.hac perpetua.C.ubi q̃s de cur.vel cohor.& uidetur dicere quod non.

* In l.ſi fideiuſſor.qui ſatiſ.cog.in text.ſed ſi aliam,&c.arg.ꝙ ꝓteſtatio referuatiua proteſtanti in caſum & tempus quo alias non haberet ius.Iac.But.& ideo eſt arg.ꝙ ſi aliquis conteſtetur litē ſub proteſtatione & exceptione ac reſeruatione exceptionū declinatoriarum,ꝙ declinans poſſit poſtea opponere.dicit Bar.ꝙ hoc non eſt verum:de quo perſeū in d.l.ſi fideiuſſor.q ſatiſda.cog.& in l.j.ſi quis in ius voc.non ie.& l.de pupillo.§.ſi quis ipſi ꝑtori.de ope.noui nun.

* An ſit differentia vtrum fiat litis conteſtatio cum tutore,vel cū pupillo & quæ,& in quo.Bar.in l.j.de admi.tut.

* An poſſit iudex habere litem pro conteſtata,ſi pars non uult reſpondere.no.in l.j.de litis conteſta.

* Quid ſi reperiatur in actis,lite conteſtata tali die,ſed nõ reperitur vtrū p affirmationem vel negationem,an probetur litis conteſtatio,Bar.in l.Gallus.§.ſi eius.de lib.& poſthu.& l.ꝙ ſi dubitet.de acqu.hære.

* An in inquiſitione fiat litis conteſtatio not.in c.cum.I.& A.de re iudi.per Ioan.And.

* An vbi petitur reſtitutio ſit neceſſaria litis conteſtatio,Cynus & Bal.in authen.ſi omnes.C.ſi ut ab hæred.ſe abſti.

* An in cauſis ſummarijs fiat litis conteſtatio,& detur libellus.Bar.in l.ſi q̃s a liberis.§.ſi quis ex his de liberis agnoſ.

* Quid ſi reus reſpondeat libello abſente iudice,an dicatur lis conteſtata:videtur ꝙ non,ut c.quoniam contra falſam.de probatio.vbi dicit ꝙ loca,tēpora,& perſonæ ſunt deſignandę.

* Quid de cauſis vbi proceditur ſecundū formam capituli ſæpe.de uerbo.ſignifi.in cle.Inno.in c.dudum.de electio.

* An litis conteſtatio facta coram non ſuo iudice interrumpat præſcriptionem,glo.in l.quod falſo.ff.quo falſ.tut.author.quæ incipit a pupillo.& glo.in l.pe.ne de ſta.defun.& l.2.§.quinquennium.ff.de collu.detegen.

* Nota ꝙ etiam lite nõ ꝯteſtata peruenitur ad ſententiā diffinitiuā,qñ non pōt aliter ſibi eſſe cõſultum.Bal.in Aut.ſi oēs.C.ſi ut minor ab hære.ſe abſti.& Iac.But.in auth.qui ſemel.quomodo & quan.iud.& l ſcimus.§.ſin aūt.ad Trebel.C.& Ange.in l.ſi fundus.§.in vendi.ff.de pigno.dicit ꝙ ꝯ hoc eſt caſus in l.ſi quis libertatem.in princi.ff.de petitio.hæredita.

¶Bal.de litis conteſtatione.

An litis conteſtatio poſſit remitti,uide j̄.de ſen.§.lit.ꝯteſt.¶In caſibus in quib.nõ ꝯteſtatur lis,q̃s actus habeat loco litis ꝯteſtationis,j̄.de ſen.§.in caſ.b.in q̃b.Eodē libello pt cõueniri reus & fideiuſſor,C.de fideiuſ.tu.l.nõ eſt ambigui.G.Vno falſo ꝯtēto in libello,totus libellus pōt negari,§.j.ver.j.G.ſi illud falſum tāgit factū,uel facti qualitatē,vel locū,uel tp̄s:ſecus ſi ſit falſitas in aliqua demõſtratiõe,q̄ nõ vitiat,ff.de iud.l.ſi in iudicijs.quia nõ ꝓpterea recedit à uero,licet hoc falſum ſit,ar.eius ꝙ no.Inn.de hære.c.fraternitatis.Idē in poſitionib.dico:facit ff.de reb.dub.l.ſi is qui ducenta.§.cū ita.& §.vtrū.G.Quid de teſte?vide s̄.de teſte.§.ſi teſtis admiſcet.& q̃d de inſtrumento,j̄.de inſtr.edit.§.qñ inſtrumentū.& j̄.depoſiti,§.qñ poſitio eſt eo,&c.& ſeq.& de inſtr.ed.§.ratione partis.¶Libello debet reſponderi præciſe Sic,uel Nõ:pt ēt addi defenſio,ver.& ſcias.G.¶Si notarius ſcribit litē fuiſſe ꝯteſtatā,nec addit per negationem,vel confeſſionem,iſta ſcriptura non ꝓbat litē fuiſſe ꝯteſtatam:quia ꝯteſtatio poteſt eſſe difformis;& difformia non pręſumūtur.Si aūt dicat iuratū fuiſſe de calūnia,nec dicit qualiter,probat iurm:quia iuramentū eſt uniforme,argu.ff.de dote prælegl.Theopōpus.facit ꝙ no.Cyn.C.de ꝯhen.& ꝯmit.ſtip.l.j.& hic.ver.q̃dā aūt G.vide Bar.in l.ꝙ ſi dubitet.ff.de acq.hære.¶Si debes mihi centū.& quia nõ reddidiſti mihi in terminis,oportuit me accipere pecuniā mutuā ſub uſuris:& ego uolo illud intereſſe petere,qualiter formabo libellū;uerſi.ex his autem.G.¶Proteſtatio,ſi iudex eam non reprobat,impedit litis conteſtationē,licet verba alias ſint apta ad ꝯteſtandū,niſi pars aduerſa ꝯdicat proteſtationi:quia in conteſtatione requiritur animus,uerſic.patet ex præmiſſis.& uer.ſeq.G.hoc verum,ſi poſt proteſtationem verba immediate ſequantur:ſecus ſi ex interuallo,ar.ff.de cond.& demonſtr.non ad ea,nam videtur propter interuallum temporis & actum ſubſecutum a primo propoſito eſſe receſſum.ff.loca.l.cum in plures.¶Qualiter formetur libellus appellatorius ſuper interlocutoria,& qualiter ſit ei reſpondendum,verſ.ſed cum in cauſa.G.¶Per exceptionem peremptoriam non fit litis ꝯteſtatio:quia nondum trahit ſecum ſuum effectum,ſed reſeruatur ad poſt litem ante litis cõteſtationem exceptio opponitur potius intentioni,quàm actioni,uer.ſed nunq̃d p exceptionē,uide c.j.ext.eo.lib.6.¶Licet pſona veniēs ex tranſuerſo reſpondeat,non tamē fit litis conteſtatio.Non obſtat l.ꝯ.C.vbi in rem act.quia illa eſt quaſi conteſtatio contra curſum præſcriptionis non quo ad procedendum ad diffinitiuam,uer.quid ſi in libello.G.¶Procedit iſte libellus,peto mihi tradi per te vacuam poſſeſſionem amoto inde penſionario.ibidem.G.Reſpondendo poſitioni,quę non fit directe ſuper principali non fit litis conteſtatio:ſecus ſi contineat ſubſtantiam libelli,& reſpondeatur facto & iuri.ver.quid prius.G.¶In cauſa nullitatis ſententię non fit litis cõteſtatio,cum nullitas non retardet executionem,niſi ſtatim probetur,C.de or.cog.l.fi.§.pe.verſ.quid de cauſa.uide omnino j̄.de ſenten.§.in cauſa nullitatis:vide Ber.de offic.delegat.capitul.paſtoralis.vbi diſtinguit.&c.

a ¶De Iuramento calumniæ[a]. Rubrica.

QVoniam ſtatim facta litis conteſtatione iurādum eſt de calumnia,ideo poſt tractatum de Litis cõteſtatione,de hoc aliquid ſupponamus,dicentes:Quando iurandū ſit:Et in quibus cauſis:Et a quibus:Et qualiter:
b Et quæ ſit pœna iurare nolentis[b].

ADDITIONES.

a ¶Pileus tota ſui operis parte tractat hanc materiam.¶Tanc.parte 3.rub.2.¶Vber.de Bobio char.ult.in prin.¶Ioan.de Deo Cauil.lib.3.in fin.& lib.Iudicum parte 1.2.& 3.De hoc poſui tres rubr.¶Aegid.rub.13.& duabus ſeq.¶Alber.Gal.poſuit de hoc rubr.¶Guid.de Suza.ante med.ſui operis,& ante rub.de poſitionibus ſuper exceptionibus.¶Gallicus poſt rubricam de li.conteſt.

b Nolentis.¶Hæc mēbra poſuerūt Tanc.& Summiſtæ,Azo,Gof.& Hoſti.ſed præmittebant,quid eſt iuramentum calumniæ:ꝙ iuſte omiſit auctor,cum ipſorum diffinitio reſpiceret ſolū primum membrum iuramenti,ꝙ non calumnioſe petitur,uel non defenditur,de quo j̄.§.pen.in princ.Idem dico de diffinitione Pilei,qui dicebat,ubi s̄.ꝙ iuramentum calumniæ eſt trames legitimus per quem litigantium temeritas & contentioſa litis inſtantia compeſcitur.Sed non placet:quia non conuertitur,ſcilicet ꝙ quicquid eſt tale,ſit iuramentum calumniæ.Et ſcias,ꝙ fere omnes quęſtiones,quas ponit hic auctor,poſuerat Accur.C.eo.tit.ſed Azo prius circa textū vt dixi in ſumma huius titu.in fi.Scias etiam,ꝙ iura.6.libri ſe circa hunc titulum habuerunt vtiliter,ut infra patebit.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

SVMMARIVM.

1 *Iudex an poſſit iuramentum calumniæ differre, dicendo, nolo quod modo iuretur.*
2 *Iudex aliquibus coniecturis motus contra actorem poteſt ante litis conteſtationem iuramentum exigere, aut fingere ſe uelle exigere.*
3 *Iuramento de calumnia ante litis conteſtationem præſtito, an ſententia poſtmodum lata teneat.*
4 *Iuramentum quibus caſibus ſit ante litis conteſtationem præſtandum.*
5 *Iuramenti genus eſt quadruplex.*
6 *Iuramentum de malitia præſtatur ſuper exceptionibus, uel quum aliquid loco exceptionis proponitur.*
7 *Iuramentum de calumnia in principali præſtitum, ad omnia, quæ poſtea emergunt in cauſa, extenditur.*
8 *Apoſtoli dictum quod vnuſquiſque ſuam habeat propter fornicationem, qualiter ſit intelligendum.*
9 *Iuramentum de calumnia, & iuramentum de malitia, in quo differant.*
10 *Iuramentum de veritate dicẽda, qualiter & quo caſu præſtandum ſit.*
11 *Iuramentum de ueritate dicenda, ſemel tantum in tota cauſa præſtari debet.*
12 *Iuramentum de ueritate dicenda, in quo differat à iuramento de calũnia.*
13 *Iuramentum de ueritate dicenda, pręſtare debet ſyndicus, uel actor tantum, & fit in anima propria: iuramentum autem de calumnia in animã domini, uel vniuerſitatis.*
14 *Ante iuramentum de calumnia an quis cogi poſſit actionem eligere.*

¶ Quando iurandum ſit de calumnia.

a 1. §. Eſt autem præſtandum generaliter poſt litis cõteſtatio
nem[a], & incontinenti poſt, ut extrà, eod. cum cãm.
in fin. & c. j. & 2. & de elect. dudum. 2. ibi, lite uero coram nobis
legitime cõteſtata, præſtitoque, &c. ſcilicet in exordio litis, ut C.
e. l. 2. in prin. & C. de iud. rẽ non nouã. in medio legis. Si uero taci
te fuerit omiſſum ab initio, poterit peti in quacunque parte indi
b cij, ut iuretur, ut j. § prox. uerſi. quid ſi nõ[b] ¶ † Sed quid ſi iudex
1 volens differre iuramentum, dicit nolo, quod modo iuretur? Vi
detur ex præmiſſis, ꝙ non poteſt. Argu contra: quia quod differ
tur non aufertur, ff. de iudic. deſtitiſſe. l. diſt. c. 2. in fi. Tamen ſi po
ſtea non iuretur, non tenet ſententia ex quo exactum eſt, ut j. §.
2 prox. ver. & no. ꝙ ſecundum. & ſeq. ¶ † Sed pone reus dicit iudi-
ci, Domine, ecce actor parat ſe ad agendum contra me: grauor
in cõteſtatione litis, & in ſportulis, & alijs ſupplico, ut faciatis e-
um iurare, ꝙ ſi ſe æſtimet bonam cauſam habere: ut Inſti. de pœ.
c te. litig. §. idem actoris. & ſic non aget cõtra me. Dixit Vber.[c] ꝙ ſi
iudex aliquib. coniecturis moueatur cõtra actorem, poteſt ante
litis conteſtationem iuramentum exigere uel ſaltem fingere ſe
velle exigere. Ego dico, iuramentum de calumnia de ſui natura
ante litis conteſtationem nõ debere præſtari, ſed poſt duntaxat.
ut extra de prob. quoniam contra. ex ordine verborum, & patet,
d ex ſerie rubricarum illius libri, & in præ. concor.[d] Aliud autẽ ge
3 nus iuramenti bene præſtatur, ut inferius apparebit. ¶ † Sed quid
ſi ante litẽ conteſtatam fuerit iuratum de calumnia? Dicunt qui
dam, non ualere ſententiam poſtmodum latam, ut pote latã cõ-
tra ſolitum ordinem iudiciorũ, C de ſen. & interloc. om. iud. ꝓ-
latam. Alij contra. etiam ſi nullum præſtitum fuerit, C. de iur. ca-
4 lum. l. 2. §. ſed quia infra § prox. ver. quid ſi non. ¶ † In caſibus ta-
men ante litis conteſtationem iuratur. puta cum propter rei cõ-
tumaciam facienda eſt miſſio in poſſeſſionem, ut ſupra de primo
& ſecundo decre § ij. prope prin. Iuratur autem, ut partes à pro-
bationib. exonerentur, & ut ueritas cauſæ manifeſtetur, & calũ-
nioſa petitio & defenſio euitetur, C. eod. l. i. & in auth. de his, qui
ingred. ad app. §. fin. colla. 5. ¶ Item in exceptionibus iuratur an-
te litem conteſtatam de calumnia, ut infra §. prox. in fin. ſed tũc
non eſt iurandum de calumnia, ſed de malitia, ut j. uer. ſecundũ.
Item in cauſa appellationis & breuiter, ubicunque. nõ eſt neceſ-
5 ſaria litis conteſtatio. ¶ † Vnde ad huiuſmodi articuli notitiã no
ta, ꝙ quadruplex eſt genus iuramenti. ¶ Primum eſt deciſoriũ:
de quo habetur ext. de iureiur. c. fin. & C. de reb. cred. generali-
e ter. de quo nihil ad pręſens[e], ſed de eo j. de iureiu. dicetur. ¶ † Se
6 cundum eſt iuramentum de malitia, quod præſtatur ſuper exce
ptionibus, uel cum aliquid loco exceptionis proponitur: & præ
ſtatur hoc ante litis conteſtationem ſemel & pluries in ciuilibus
& ſpiritualib. & criminalibus cauſis, quoties pręſumptio eſt cõ
tra aliquem, ꝙ aliqd malitioſe ꝓponat, ut ff. ad exhi. theſaurus.
ext. de ele. cum dilect. ubi ſuſpectus erat excipiens, quia fundata
erat electi intentio per cõfirmationem matropoliticam: & ideo
ibi iurat, & extra de exce. paſtoralis. ubi ſuſpectus eſt, q poſt ter-
minũ peremptoriũ dilatoriũ ꝓponit: & ideo iurat ſic: & in eo, q
poſt publicationẽ atteſtationũ obiicit in pſonas teſtiũ. cum non
fuerit ꝓteſtatus, extra de teſtib. pſentiũ. ſic & in eo, q re ꝓbat te
f ſtes reprobatorios, ut e. ti. ad hoc. alias incipit, preſentiũ. in fi.[f] ſic
& in eo, q vxori petenti reſtitutionẽ, obiicit gradũ lege diuina ꝓ
hibitũ, vt extra de reſt. ſpol. literas. verſus fi. ubi de hoc: ſic & vbi
quarta dilatio petitur ad teſtes producendos, ut extra de teſtib.
in cauſis. & c. ultra. & c. ſignificauerũt. ſic & in eo, q petit inſtr̃m
prius editum ſibi rẽdi, vt C. de fide inſtr. l. fi. His enim caſibus & ſi
7 milibus obijciens, cum ſit ſuſpectus, iurat, ꝙ malitioſe non pro
ponit: poſt litem aũt conteſtatam hoc iur̃m non præſtatur: † qa
iur̃m de calumnia in principali præſtitum, ad omnia quæ poſtea
accidunt, vel emergunt in cã, extenditur, C. de iur. cal. auth. hoc
g ſacramẽtum. alioquin bis iuraretur: quod eſſe non debet.[g] Vbi
vero de veritate dicenda iuratũ eſt, bene iuratur poſt litem con
teſtatam ſuper emergentibus, uel incidentib. ſ̃m quoſdam: ſed
hoc proſequere, ut no. in præ. decre pſentium. Breuiter ergo te
neas, ꝙ ſi cã eſt ſpiritualis, tunc ſiue proponatur exceptio ante
litem ꝯteſtatã ſiue poſt, ſemper iurat de malitia proponens ex
ceptionẽ: qa pſumit, ꝙ malitioſe proponat, & eſt rõ, quia in cã
tali non de calumnia, ſed de ueritate iuratur. Iurabit ergo ꝙ ma
litioſe, uel gratia differendæ litis non proponit, ſed qa credit ſic
eſſe uerum. Si uero eſt ciuilis, & proponit ante litem ꝯteſtatam,
tunc idem iuris eſt: ſed ſi poſt, tunc non iuratur, cum ſit iuratum
8 de calumnia, ut ſupra. ¶ † Tertium vero genus eſt iur̃m de calũ-
nia, ſcilicet uitanda: ſicut alias dr̃, Habeat unuſquiſque ſuam ꝑ p
fornicationem, ſcilicet vitandam, nõ committendã, ut 13. diſt.
nerui teſticulo. ũ prope fi. Et hoc præſtatr̃ in mere ciuilibus, ſiue
criminalibus & cũ agit̃ de crimine ciuiliter: ut no. ext. e. c. 2. ꝑx.
§. & ſtatim poſt litis ꝯteſtationem, vt dixi ſupra, & ſemel tm̃ in
tota lite, C. e. auth. in hoc ſacramentũ, niſi ut j. prox. ver. ſed nun
quid hæres. & ver. quid de qõnibus vnde correcta ſunt oĩa iura
dicentia pluries iurari poſſe de calumnia, ff. de dam. infe. qui bo-
na. §. ſi quis ſtipulatus. ff. qui ſatiſd. cog. de die §. iubetur. ff. de iu-
9 reiur. iuſiurandũ §. qui iuſiurandum. ¶ † Differunt autẽ hoc iu-
h ramentum, & iuramentum de malitia, ſecundũ Gof.[h] quia iurá
mentum de calumnia præſtatur tantum poſt litem conteſtatam
vt s̃. illud autem ante & poſt, extra, de elect. cũ dilecti. de teſti. in
i cauſis: & c. pe. & c. vlt. & c. ad hoc. & alias incipit, præſentiũ[i]. de
reſti. ſpol. literas. in auth. co col. 7. §. quia uero. & de fi. inſtru. §.
ſi uero. Sed ego non credo illud poſt litem cõteſtatam præſtari,
niſi ubi iuratum eſt de ueritate, vt s̃. uer. ſecundum. Item hoc ſe
mel in tota cauſa præſtatur, ut s̃. illud uero, quoties aliqd dici,
uel fieri malitioſè pſumit̃. Itẽ hoc locũ habet tãtum vbi agitur
de rebus prophanis: illud vbi tam de profanis, quam de eccleſia
ſticis. Item per hoc prouidetur, ne quid calumnioſè fiat in tota
lite, ut in præ. auth. hoc ſacr̃m. ꝑ illud vero, ne ꝙ petitur, uel pro
ponitur, in quo ſuſpectus proponens habetur, malitioſè petat̃
10 vel ꝓponatur. ¶ † Quartum uero eſt iuramentum de ueritate
dicenda: quod præſtatur in ſpiritualibus, uel ſpiritualib. annexis
ſed certe cum maius periculum ſit: calumniari in his, quam in ci
uilibus, multo fortius videtur in eis de calumnia iurandum. Vel
proſequere, ut no. ext. e. c. 2. Ego tamẽ vtrunque in eis pſtari ſa-
k cio ad cautelam[k]. Addo etiam in hoc iure, ꝙ reſpondebit de
credulitate: alias enim non poſſet quęri per hoc iuramentum de
credulitate: & ꝓbatur & no. extr. de iureiu. ex literis. Et idẽ poſ-
ſet etiam fieri in ciuili cauſa: ut ibi no. de hoc ſecundum Papam
extra, de teſti. ad hoc alias incipit, præſentium. ver. ſine iuramẽ
l to[l]. & j. tit. prox. § 6. ver. item nota. & præſtatur hoc ſtatim poſt
litem conteſt. Tamen ſi diu poſt litem cõteſtatam & poſt alios
m proceſſus præſtetur, non ob hoc ꝓceſſus vitiatur[m], ut no. in p̃.
n c. ex literis. & de teſti. ad hoc alias incipit præſentiũ. §. teſtes.[n] &
idem in iur̃o calum. vt ibi: & ibi no. de hoc, ſecũdum do. meum.
11 & j. §. prox. ver. quid ſi non. ¶ † Sed nunquid tunc extenditur tã
tum ad ſequentia? Arg. quod ſic, C. de iur. cal. l. 2. Tu dic, ꝙ etiã
ad præce-

ADDITIONES.

a Litis conteſtationem. ¶ Dixit Fran. Accur. ſuper l. 2. C. e. per hoc probar quod per illud non fit conteſtatio.
b Si non. ¶ Ibi dicam.
c Vber. ¶ Vbi ſupra in princip.
d In præ. concor. ¶ In quantum de fictione dixit Vber. æque locutus eſt: ſed retento dicto G. dici poteſt, ꝙ iudex poteſt exigere iuramentum ab actore, ſi coniecturas habeat de quibus s̃. & malitioſè non trahit reum ad iudicium, per decr. 2. in fi. eo. tit. lib. 6.
e Ad præſens. ¶ Aegid. hoc continuat, vt materiæ, c. 145.
f In fi. ¶ lib. 6.
g Non debet. ¶ Tu dic eod. tit. c. 2. in fi. lib. 6.
h Secundum Gof. ¶ in Summa huius tit. in j. col. & eaſdem differentias po ſuit Mar. de Fa. in quæſtione, an hodie ſæpius de calũnia iuretur. & Hoſt. in Summa. §. & in quibus. s̃. §. quando. & Aegid. vbi s̃.
i Incipit, præſentium. ¶ lib. 6.
k Ad cautelam. ¶ Et ſic hodie fieri debet, vt eo. tit. c. j. in fi. lib. 6. & uide, ꝙ ibi dixi ſuper glo. penul.
l Sine iuramento. ¶ lib. 6.
m Vitiatur. ¶ Hoc patet eod. tit. c. j. in prin. lib. 6.
n Teſtes. ¶ lib. 6.

a ad præcedentia [a] Vnde ſi forte actor,uel reus aliqua negauit, ad
huc interrogabitur ſuper illo,uel ſuper executione,vel alio cōſi
mili. Item præſtatur hoc iuramentum ſemel tantum in tota cau-
ſa ſicut fit in iuramento calumniæ,cui ſuccedit:quare eodem iu-
re cenſeri debet,ff.ſi quis cau.ſi eum.§.qui iniuriarum.ff. de peti.
hæred.l.item ueniunt.§.cum prædiximus.,C commun.de leg.l.1.
Vel dic,& melius,ꝙ præſtatur quandoque pluries.ut patet extra
de teſtib.ad hoc alias incipit,præſentium.ibi enim fuerat in curia
iuratum de ueritate per ꝓcuratores, & papa iterum mandat iu-
12 rari per principales.¶†Differt autem hoc iuramentum a iuramē
to calumniæ:primo quia illud præſtatur in ciuilib.& pecuniarijs
ut eodem tit.cęterum & c.cum cauſam.& c.fi. iſtud uero tātum
in ſpiritualibus,& eis annexis:ut eo.tit.literas. de elect. dudum.2.
infra §.prox.ver.quid de cauſa ¶Secundo,quia in illo reſpondet
de credulitate,ut in auth Col 5.de his,qui ingre.ad app.§.pe.& fi.
ſed in iſto nō,niſi de ſcientia,quam ſcit,3.quæſ.9 hortamur.& in
prædi decr.ad hoc ibi,ipſi ſciunt,&c.& ita hoc ipſum,ꝙ verbum
ſonat ſimile ff. iud.ſol.iudicatū.& ff.de leg.3.nō aliter. & in præ.
b decre.ad hoc [b].¶Tertio hoc,quia illud continet multa capitula,
iſtud uero vnum ſolum,uidelicet illud, quod ipſum verbum ſo-
nat ¶Quarto,quia de illo nō datur dilatio nam ſtatim poteſt di
cere,Credo,uel non credo:in iſto vero ſic,vt ff de interroga.act.
c l.ſi defenſor §.qui interrogat [c].¶Quinto,quia illud prēſtant prin
cipales perſonæ,iſtud etiā ꝓcurator,ut ĩ §.reſtat.in prin.& uer.j.
13 †¶Sexto,quod iſtud præſtat ſyndicus,uel actor,in anima ꝓpria,
vt extra eo.in pertractandis.& c.pe.in fi.& C eo.l.2.§. hoc etiam
illud uero præſtatur in anima domini,uel uniuerſitatis,ut ĩ. §.ꝑ-
ce.verſ.cęterum.& ſeq ¶Septimo,quia ſi poſt illud prēſtitum di
catur melius noſſe veritatem,cogitur iterum reſpondere, ut in-
14 fra § fi.in fi.¶†Sed quæritur, an ante iuramentum de calumnia
quis cogatur eligere actionem:ſuper quod diſtingue,ut ſ̃.de act.
ſeu pet.§.ſequitur.ver.notādum etiam.& uer.ſed quando.Et no.
ſecundum B.quod iuramētum de ueritate,non extenditur ad iu-
ramentum calumniæ, nec econuerſo:vt ſic notetur differentia in
ter ea,extra de teſti.c.præſentium.Primū enim eſt de ſcientia,ſe-
d cundum de credulitate,ut no.extra, de confeſ.ſtatuimus [d].

ADDITIONES.

a Etiam præcedentia. ¶ vide ĩ.§.pen. poſt prin.
b Ad hoc. ¶ Vt ibi ſcripſi in §.præterea.ſuper 3.gl.Hoſt. hoc improbat, di-
cens,quod propter iuramentum de ueritate, reſpondere debet de creduli-
tate:ibi vide,& quod ſcripſi hic e.ti.c.in ult.glo.
c Qui interrogatur. ¶ Vide,quod dicam ĩ.§.vlt.ſuper ver.fi.
d Statuimus. ¶ lib.6.uide,quod ſupra prox.dixi.

SVMMARIVM.

1 *In cauſa criminali quomodo & quale iuramentum ſit præſtandum.*
2 *Agere non dicitur quis ante litis conteſtationem,ſed agere uelle ,licet ante eam in exceptionibus iuretur.*
3 *In cauſa appellationis præſtandum eſt iuramentum de calumnia.*
4 *Iuramentum nunquam eſt præſtandum antequam exigatur.*
5 *Coniuncta perſona quibus caſibus à condemnatione alterius appellare,& appellationem proſequi poſſit.*
6 *Quæſtionibus pluribus,& contra plures,coram eodem iudice motis, an ſemel pro omnibus,uel in qualibet per ſe,ſit iurandum.*
7 *Hæres defuncti qualiter habet iurare.*
8 *Iudice coram quo iuratum eſt moriente , uel mutato, an iterum ſit coram alio iurandum.*
9 *In cauſa iuris patronatus quale iuramentum ſit præſtandum.*
10 *Iuramentum non eſt in cauſa modica præſtandum.*
11 *Mutans cauſam,uel actionem poſt iuramentum de calumnia,an iterum in noua propoſita iurare debeat.*
12 *Vno petente,& altero excipiente,quis prius iurare debeat.*
Reus excipiendo fit actor.
13 *Inſtantia triennio finita,an iterum ſit iurandum.*
14 *In quæſtionibus incidentibus qualiter ſit iurandum.*
15 *Non poſſidens,nec dolo deſinens poſſidere,an cōpelli poſſit iudiciū ſubire.*
16 *Iuramentum de calumnia an ſit in omnibus exceptionibus , etiam in declinatorijs,præſtandum.*
17 *Iuramentum de calumnia an in prætorijs ſtipulationibus præſtari debeat*
18 *Procuratore ſubrogato in cauſa poſt præſtitum iuramentum de calumnia an ſit iterum per eum iurandum.*

¶In quibus cauſis iurandum ſit de calumnia.

2.§.Sequitur videre in quibus cauſis iurādum ſit de ca
lumnia.Et quidem in omnibus,ut dixi ſ̃.
§.prox.uer.tertium.exceptis ſpiritualibus,in quibus non de calū
nia,ſed de ueritate iuratur,extra eo.literas.ut dixi ſ̃.§.prox. verſ.
quartum tamen ſecūdum B.:vbi agitur poſſeſſorio de re ſpiritua
li,tunc de calumnia iuratur,ut extra de reſtit. ſpoli. literas.uerſus
fi.Ego dico contra,ut habetur expreſſe extra de teſtib. c. ad hæc.
alias incipit,præſentium.prope prin.& in decre.literas iuratur ſu
per exceptione,& de malitia, & bene:non autem ſuper actione,
1 nec de calumnia. ¶† Quid de cauſa criminali ? Dic quod iuratur
a de calumnia,ut no.extra.eo.tit.c.j [a] & C.eod.l.j. Io. de Deo con-
b tra [b].Quid de cauſis miſtis: Dic, iurari de calumnia : quod exem-
plifica,ut extrà.de procurat.tuæ.& de accuſat. ſuper his. & facit
ad hoc 11.q.j.placuit.16.q j.frater noſter.14.q. 2. ſuper pruden-
c tia.Quæ cauſa dicatur miſta not.ſupra,de contum.§ ſequitur [c].
2 ¶† Quid, vbi imploratur miſericordia,uel merum officium iudi
cis: puta petitur à Papa, ꝙ declaret verba ambigua inſerta in ali-
qua compoſitione,uel arbitrio,uel ſimile , aliquid: Et certe alle-
gabatur in cauſa, quæ uertebatur inter abbatem Montis maioris
petentis per dominum papam Clemētem declarari verba cuiuſ-
dam cōpoſitionis ex parte una , & hoſpitalarios ſancti Antonij
ex altera non eſſe iurandum:quia nulla eſt ibi actio, uel intentio,
uel aliquid loco eius,arg.ff.de no.ope.nunc de pupillo. §. memi-
niſſe infrà ver.quid ſi cauſa.In cōtrarium dicebatur, quia ante li
tis conteſtationem nō dicitur quis agere,ſed agere uelle,& tamē
ante litis conteſtationem in excceptionibus iuratur,ut ſ̃.§ proxi-
mo.Item & in extraiudicialibus,puta in inquiſitione,in purgatio
d ne,& huiuſmodi [d] ¶ † Quid de cā appellationis [e]: Dic iurari de
3 calumnia, ſecundum H.& alios, ſi petatur,eod.l.2.in princip. v-
e bi de hoc,& in auth.de his,qui ingred.ad appel.§ illud.ff.de dam.
infec.qui bona.§.fin.extra eo c.j.ibi.vel quacūque cauſa,&c. vbi
de hoc,ſecundum Papam.nam & ibi dandus eſt libellus, & lis eſt
conteſtanda,ut ſ̃.de lit.conteſt.§.2 & alia eſt a cauſa principali.q̃
dic,ut 2 q 6 ſi quis in quacūque.& extr.de app.interpoſita. in fi.
& de teſta.Raynaldus.& hoc ſeruatur Argum.cōtra : quia cauſa
appellationis eſt eadem cum principali extra de procura.non in-
f iuſtè,in fi.[f] Et nota,ſecundum Pil.[g] & Tanc.quod hoc iuramen-
g tum remitti non poteſt,C.eodem.leg. 2.§.ſed quia veremur [h] A-
h zo [i] dicit,patri remitti contra filium agenti,& patrono contra li
i bertum agenti,vt ff.qui ſatiſd.cog.de die.§.fi. & ff. de iureiu. iuſ-
k iurandum.§ hoc iuſiurandum. Alij cōtra:ut in præ.§ ſed quia [k].
4 ¶ † Quid ſi non exacto iuramento procedit in cauſa , & ſenten-
tia fer-

ADDITIONES.

a c.j. ¶ Vide,quod ibi ſcripſi.
b Contra. ¶ libro iudicum parte 2.eod.tit.in princip.ADDE ,quod Bar.in
l.j.C.eo.tenet,quod iurari debeat ſed dicit de conſuetudine Italiæ non ſer
uari: Abbas vero poſt gl.in c.j. extra eo. dicit eſſe iurandum indiſtincte.
ADDITIO.Adde tu videndum Lud.Rom.ſing.423.inci.tu habes.ubi
ſingulariter ponit, an iuramentum calumniæ poſſit conſuetudinem tollere
Henr.Ferran.
c §.ſequitur. ¶ Si eſt q̃ſtio de mandato,an q̃s ſit ꝓcurator? Gui. de Suz.dicit
in l.j.C.de proc.de calūnia iurari:alleg.l.j.C.e.ti. Sed q̃s iurabit ꝓcurator
an nō:C.e.l.2.Vel dic,ꝙ iurabit,q̃a in hac cauſa nō eſt ꝓcurator,ſed princi
palis: vel ſ̃m eū,nō iurabit,quia ante litis cōteſtationē nō ꝑſtatur,nec hic
fertur diffinitiua. Primum ergo dictum procedat in iuramento de malitia.
ADDE,vt per Bar.in l.qui bona.§.qui alieno.ff.de dam.infec.& per Pa
nor.in c.in pertractandis.extra,eo.
d Et huiuſmodi. ¶ Reperitur de hac cauſa ĩ.de libel.concep.§. nunc dicendū
verſ.46.
e Cauſa appellationis. ¶ Expeditū eſt , quod iuratur eodem tit.c.2. in princ.
lib.6.& opiniones Doctorum hic,vbi vide,in j.gl.
f In fi.¶ Verificatur,utrum quia diuerſis reſpectibus eſt eadem & diuerſa,ut
no.de teſtib.Romana.in gloſ.2.lib.6.
g Secundū. Pil. ¶ vbi ſ̃.ſub.4.in prin. Tanc.autem hoc dicit,ubi ſupra, in fi.
h Sed quia ueremur. ¶ Hinc eſt,quod non ualet conſuetudo , quod iſtud iu-
ramentum non præſtetur,extra de fideiuſ.cōſtitutus. verſi.præſentium.Di-
xit tamen Pil.vbi ſ̃.parte 4. in fi. non quod erat contraria iuri conſuetudo
locorū habens ꝙ ſolum tempore ſententiæ exigatur hoc iuramentum:au-
diui dominum meum , qui meo tempore Aſſeſſor fuit Mediolani quod ibi
iuramentum calumniæ exigebatur ſolum tempore ſententiæ. & a uictore.
& de hac puto Pil. intellexiſſe, qui fuit de eius diœceſi. ADDE, ꝙ Panor.
in c.cæterū.extr.eo.vbi de hac additione, mentionem facit, tenet ꝯrium.
i Azo. ¶ Et Pil.ut poſt eum ſcripſi eo.tit.c.1.& ratio ibi.
k Sed quia. ¶ Hoc dictum Pil.& Tanc.placet Hoſt.in Summa §.3.in fi.item
placuit Franc.Vercel.vt ſcripſi eo.tit.c.j. in fi. pro ratione ſumens , quod
ibi non remittitur epiſcopo,qui pater eſt. de reſtit. ſpol. conquerente & ibi
ꝓcor.in gl.2.Primum dictū,quod fuit Azo.placuit Accur.in l.2.C. eo. poſt
princip.eius ratio,quia ius uetus non inuenitur in hoc correctum,& ſecun
dum hoc §.ille de remiſſione hominis loquitur,nō legis.& hoc teneas. Itē
tenet Accur.in glo. prædicta , quod remiſſio per principis reſcriptum hoc
caſu non ualet,niſi in eo dicatur , non obſtante tali lege. de hoc plene ſcripſi
de exceſ.præl.c.uno.lib.6.ſuper gl.& tunc ipſius aduerſario proderit, C.de
fruc.& lit.expen..l. fin. Si autem aduerſarius opponit contra reſcriptū, in
cauſa iſta iurabitur,ſecundum eum.Quod dixi aduerſarium uti illo iure,in
telligit Fran.q̃n illud fuit impetratum a parte:ſecus ſi ſit ꝓprio motu prin-
cipis conceſſum.facit,quod not.de mut.pet.c.2.in fi.ult.gl.& Pil.tenet,ubi
ſupra,4.parte in fi.ꝙ etiam ſi impetrans non utatur, aduerſarius tamē utet
ff.ꝙ quiſq; iur.l.3.§.j.ADDE Barto.concordan.huic addit.in l.2. C. eod
Quid econtra,an remittatur filio,uel liberto? Bar dicit.ꝙ ſic, in l.iuſiur
dum.§.qui iuſiurandum.ff.de iureiu.per tex.in c.ſacramentum. §. in
cau.de conſue.recti.feu.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

a ria fertur [a]? Dicit Pil. [b] tenere: quia non eſt præſtandum, niſi exig
b tur, ff de no.oper.nunc.de pupillo.§.qui opus.& in præ.l.iuſiurá
dum ſecus ſi exactum fuit, C.de ſentent.& interloc.om.iud.pro-
latam.hoc proſequere, vt not.extrà de teſtib.tuis.& ſuprà § j in
c princip. Hoc tamen puto, quòd ſi omiſſum ſit [c], poterit quando-
d que ante ſentẽtiã exigi [d]: arg.ff de dam infect.l.qui bona §. pe de
hoc extra de iureiur ex literis in Summa do.mei de lit. conteſt.§.
5 & quando.ſupra § prox.verſic.quartum.¶† Item quæritur, quis
iurabit in illis caſibus, qui ſunt ff.de appel. non tantum. & ii. q. vi.
non ſolent.ff de liber.cauſa.l.i.ii 3.& 4. quibus poteſt coniuncta
perſona a condemnatione alterius appellare, & appellationem
proſequi, & contra uoluntatem eius agere? Dic, quod appellans,
6 quaſi ſuam fecerit cauſam p appellationem. ¶† Quid ſi moueo
e plures quæſtiones, & contra plures [e] coram eodem iudice? Dic,
quod in qualibet per ſe iurabo, non ſemel pro omnibus: arg.ff.de
excep.rei iudic.& an eadem. & arg.extra de iureiur.clericus. quia
res inter alios acta, & c.extra de fide inſt.inter dilectos. verſic. por
10 ſi.& hoc, quando negotium non eſt commune. Sed ſi eſt com
mune & indiuiduum, tunc omnes iurant, uel unus pro omnibus:
quia malitiis, & c ff de rèi vendic.in fundo extra de reſcrip. ex te
nore & C.ſi unus ex plur.app.l.1.ſecundum Iacob.Bal.& Alber.
7 Pap.¶† Sed nunquid hæres defuncti iurabit de calumnia? Reſpõ
deo, ſic: vt in auth principales, & in præ l.qui bona. §. penult. qa
licet defunctus non fuerit calumniatus, ſed habuit bonam fidẽ
forte hæres habet malam, ff.de accuſat. ſi cui.C.de reb.cred.gene
f raliter.reſpon.i.Idem forte [f] in procuratore, ad quem cauſa tran
ſit, infra verſic.fin. Alii dicunt contra: quia hæres eadem perſona
cum defuncto cenſetur, in auth. iuſiurandũ, quod a mor. præſ.§.
ii. Tertii dicũt, quod debet ſolummodo iurare, ſe nil dediſſe, nec
8 daturum, in auth. Collat.ix.ut litig. iurent, in princip. ¶† Quid ſi
iudex, coram quo iuratum eſt, obiit, uel mutatꝰ eſt? Dic, quod nõ
iurabitur coram alio iterum, quia idem cẽſetur iudiciũ, vt ff.de
iud.mortuo.& l.cum proponebatur. Ioan.contra.argum.ff.iud.
ſol.l.iii.& l.cũ querebat.& l.cum apud.in auth.de reſti.§. quia ve
ro. C.de iudic.properandum.§.ſin autẽ.in med. Dicunt alii, ꝙ par
tes iurabunt, quod nec dederunt, nec dabunt aliquid huic iudici,
ut pro eis iudicet, ut in præ auth.ut litigãtes, iurent.in princi. Sũt
etiam qui dicunt, tunc de ueritate forte iurandum, C.de eden.l.ii.
9 ¶† Quid de cauſa iuris patronatus? Dicunt quidam [g], non de ca
g lumnia, ſed de veritate in ea iurari, cum ſit annexa ſpiritualibus
extra de iur.patro.ad aures.extra de iudic.quanto.ſupra in §.pxi.
verſ.ſed nunquid tunc. Alii contra: cum non ſit mere ſpiritualis:
& exponunt extra eod.literas.nulli inducſit, id eſt, prohibent, ii.
10 q v.cõſuluiſti.¶† Quid ſi cauſa modica eſt? Dicunt quidam, nõ
iurari. nam & ſententia ſine ſcriptis lata, tenet: & alia ſolennitas
propter exiguitatem omittitur, C.de ſenten.ex breuic.recit. aut.
niſi.ij q.i.in primis. Dic contra, ut ff.ad exhib.theſaurus.ut extra,
de præben.maioribus.& de appe.c.de appellationibus niſi iudex
ex officio ſuo extra ordinem cognoſcat. nam tunc nõ puto iurã-
h dum, arg ff.ne uis fiat ei, qui in poſ.miſ.l.j.in princip. [h] ¶† Sed q̃-
11 ritur, ſi quis poſt iuramentum calumniæ mutauerit actionem [i],
i an iterum iurabit in noua propoſita? Reſpon.ſic: quia noua actio
eſt, & alia: & in qualibet iurandũ eſt, s̃.eod.l. 2.in princip.quia &
in hac poteſt calumniari, ff.de dam.infe.qui bona.§. penult. Sup
actione enim iuratur, ff.fami.erciſc.inter cohæredes.§.ſi familiæ.
Alij dicunt, quod potius ſuper facto iuratur, arg.C.eo. auth.in iſ-
12 to.iuratur tamen, quia cauſa mutatur. ¶† Sed pone quod peto
k a te decem: tu confiteris debitum: ſed opponis [k] exceptionẽ pa-
cti de nõ petẽdo: q̃ritur, qs primo iurabit? Et uidet, ꝙ excipiẽs: cũ
ꝯſtet de actoris intẽtione & reꝰ in excipiẽdo ſit actor, ff. de exce.
l l.j. Dic ꝯtra: quia originalis cauſa inſpicitur, ff de don. id quod. [l]
13 ¶† Quid ſi inſtantia ſit triennio finita? Reſpondeo, iterum, iurari
Idem dicit Ioan ſi iudex in medio triennij mutetur, ut s̃. uer. qd
14 ſi iudex. ¶† Quid de quæſtionibus incidentibus, uel emergenti-
bus nunquid iurabitur in eis de calumnia? Nõ uidetur, cum ſit in
principali iuratum: & idem iuris ſit in principali, & in acceſſorijs
vt extra de offi.deleg.prudentiam. in fi. & quia ſemel tantum iu-
ratur, C.eod.authe.in iſto.ſed hoc verum eſt in eadem cauſa. Vn
de dic contra, vt ff.de dam.infect.qui bona.§.ſi quis. & ad exhib.
m theſaurus.& qui ſatiſ.cog.de die.§.penul. [m] ¶† Quid ergo pone,
15 peto à te fundum: tu dicis, te illum non poſſidere, nec dolo deſi-
iſſe poſſidere, ego peto, quod iures de calũnia, quæritur, quid iu
ris? Et certe cum non poſſideam, nec dolo deſierim poſſidere, nõ
compellor iudicium ſubire: vt ff.de rei uen.qui petitorio.in prin.
& §.penulti. ergo nec iurare, ff de iudic.ſed ſi reſtituatur.§.ex qui
bus.& de iureiur.tutor.§.fi. Dic tamen eſſe iurandum: & ſic obti-
n nuit [n]. ¶† Sed nunquid ſuper omnibus exceptionibus etiam in
16 declinatorijs, eſt iurandum de calumnia? H.dicit, quod ſic, ut no.
ſupra de excep §.viſo.verſi.ſed nunquid.& C eo.l.i. & probatur
ff.qui ſatiſ.cog.de die §.fin.ff de noxa.l quoties §.penu. Quidam
tamen dicunt, ſufficere de malitia iurari ſuper declinatoriis, extra
de reſtit.ſpoliat.literas & de electio.cum dilecti.ſupra §.j uer.in
17 caſibus. ¶† Sed nũquid in prætoris ſtipulationibus iurabitur de
calumnia? Videtur, quod ſic, C de iuramen.calũ.l.j.ff.de dã.inſe.
18 prætor.in princi.& l.q bona.§.fi. ¶† Quid ſi poſt præſtitum iura-
mentum de calumnia ſubrogetur procurator in cauſa? Dic, pe
eum iterum eſſe iurandum, cum calumnioſe poſſit probationes
inducere, & alia facere. Alij tamen cõtradicunt: quod dic, prout
o no.ſecũdum Papam, extra c.c.j.ſuper uer.j.ſed nunquid hæres [o].

ADDITIONES.

a Sententia fertur. ¶ Expeditum eſt quod, valet ſententia, eo.ti.c.j. 2.reſpõ. lib.6.& uide ꝙ ibi no.in ult.gl. ADDE Rotã in antiquis deciſ.deci. 560.

b Dicit Pile. ¶ Vbi s̃.

c Omiſſum ſit. ¶ Nota, quia diſtinguit inter omiſſum & remiſſum.

d Exigi. ¶ Vt in præ decr.i.in prin.lib.6.

e Contra plures ¶ Ampliatur hæc quæſtio ſcilicet quando unus ꝯ unum plures quæſtiones mouet: uel plures contra unum plures quæſtiones mouent: & omnibus conuenit ſequens ſolutio. Alia quęſtio de tutore duorum pupillorum inuicem litigantium, no.in l.2.C.eo.tit.3.§. quod obſeruari in gl. 2. in fi.conſilium eſt, ꝙ in altera det actorem: ſimile.s̃.de aduoc.§.j.ver. quid ſi aduocatus.

f Idem forte. ¶ Sic ſub dubio Forte, loquitur Accur.in præ.auth. principales.in j.gl.tu dic ſine Forte, ut in prin.huius §.

g Dicunt quidam. Bar.eo.ti.c.2.in j gl.& uide quod ſuper ea dixi.

h In prin. ¶ Hic ſcias, ꝙ in cauſis, quib. proceditur ſimpliciter & de plano, &c. hæc iuramenta de calumnia, malitia, & ueritate, præſtari debent, ut in cle.ſæpe de uerb.ſignif.ibi, citatione.&c.

i Actionem. ¶ Si dicatur accumulando procedi, hoc dico: quia ex quo ponit iuratum, ponit litem cõteſtatam: & ſic non eſt locus mutationi, C.de eden. edita uide Cy.C.eo.l.2. in parte j.q.13.

k Sed opponis. ¶ Sup.in ipſa conteſtatione, ante quam iuretur de calumnia alias ſuperuacua eſſet quæſtio.

l Id quod. ¶ Sic dixit Accur.in l.2 j.reſpon.in gl.ſic ergo.

m §.pen. ¶ Alias vlt.in prin. Has leges tenuit do.meus in legibus do.Mar.in quæſtione, quę incip.minor 25.quod ſi filius, qui minor 26. adiuit hæreditatem patris, conuenitur actione perſonali, vt hæres, & dato termino ad reſpondendum, ipſe dicens ſe inconſultè adiuiſſe hæreditatem, quæ locuples putabatur, petit reſtitui ad confectionem inuentarij, & actor dicit id peti animo differẽdi actionem, & petit, quod iuret de calumnia, ꝙ audrẽdus eſt Non obſtat quod ſecundum hoc bis iurabitur, ſcilicet ſecundo poſt litẽ poſtea conteſtatam ſuper perſonali, contra auth.de his, qui ingre.ad appel.in fi. vnde ſumpta eſt auth. hoc ſacramentum. C.eo.ti.quia id procedit in eadẽ inſtantia, ut dictum eſt s̃.ſecus in diuerſis, per iura prædicta. ad idem ff. de eden.ſi quis ex argentarjis.§.exigitur.& de iureiur.iuſiurandum.§.qui iuſiurandũ.& facit, ꝙ de cauſa appellationis dictum eſt s̃.ver.quid de cauſa. Itẽ ſi diceretur, quod reſtitutio peti non poſſit in modum exceptionis, negari non poteſt, quin hoc petatur incidenter, C.ubi, & apud quos.l.ult.in fi & extra de reſtit.in integ.c.fi.& eam eſſe præiudicialem actioni propoſitæ, C. de iure delib.l.ſancimus.§.donec.facit Inſtit.de act.§. præiudiciales: & ſic pro cognoſcenda, de ord.cog. tuam. & hoc quia in perpetuum, uel ad tempus actionem excludunt, habent inſtar exceptionum. Ad tollẽdũ ergo ſuſpicionem purget ſe per iuramentũ, C.de his, qui ad ecc.confu.l.ult.§.ſicubi. Procedit autem, ſecundum eum, ꝙ per ſe iuret, ſi eſt maior 25.& intra tempora reſtitutionis. Si autem eſt adhuc minor iurabit curator: de hoc infra §. proximo in princi.& uer.ſed cum pupillus. Si dicamus, quod hoc caſu recipiatur iuramẽtum de malitia, de quo s̃.proximo, uer.fin.& dixi eo.§.poſt principium ceſſabit omnis difficultas. Et huic eſt ſimile, quod notat Guid. de Suz. in l.ſeruum.§.publice.ff.de procura.dicens, quod qui allegat cauſas abſentiæ iurabit quod animo calumniandi illas non allegat. cum iuret iſtud ſolũ capitulum: & ſic non obſtat auth.hodie de qua ſupra.

n Et ſic obtinuit. ¶ Hoc tenet Alber.Pap.ſuper l.fi.ff. de rei vendi.l. de die. §.fi.in princip.alle. s̃.& j.verſ.proxi. Ad iura quæ prohibent bis iurari, reſpondet, illa loqui poſt litis conteſtationem, cũ iuratum eſt.

o Nunquid hæres. ¶ Primum dictum approbatum eſt eo.tit.c.2.§.j. lib.6.

SVMMARIVM.

1 *Sacramentum omnium poſſeſſorum deſideratur, dũ res venditur ciuitatis.*
2 *Abbas an iurabit de ueritate, vbi collegium litigat per ſyndicum.*
Iuramentum de calumnia ſemel tantum in cauſa præſtandum eſt.
3 *Prælatus eccleſiæ cauſam per ſe proſequens, an poſſit iuramentum committere ſyndico, ſeu œconomo.*
4 *Pupillo an expediat iuramentum præſtari, ubi agit cauſam momentaneæ poſſeſſionis.*
5 *Pater an iurabit de calumnia in bonis aduentitijs.*
6 *Conuentus reali actione, nominans dominum in iudicio, an iurare habebit de calumnia.*
7 *Clericus an poſſit iurare de calumnia.*
8 *Minor, cuius nomine litigatur, an poſſit, vel debeat iurare.*
9 *Impubes iurare non poteſt, ſecundum Canoniſtas.*
Omnibus, uel maiori parti de municipio iurare licet.
10 *Procurator an poſſit iurare de calumnia. & nu.12. & 13.*
11 *Procurator agens, & defendens nomine abſentis, non iurabit, ſed dabitur ei dilatio, ut denunciet vero domino, ut ueniat iuraturus.*
14 *In procuratorio alicuius, alias ſufficienti ad cauſam, ſi non exprimatur ꝙ poſſit iurare de calumnia, an is poterit iurare.*

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

15 *Syndicus quo caſu & quando poſsit iurare.*
16 *Hæres defuncti an poſsit, aut debeat iurare.*
17 *Iudæus litigans cum Criſtiano, an iurare permittatur ſuper Euangelia.*
18 *Iuramentum calumniæ cuius expenſis mittetur ad principalem abſentem.*

¶ A quibus ſit iurandum de calumnia.

3.§. Reſtat videre, a quibus ſit iurandum. Et quidem re
gulariter principales perſonæ debent iurare
primo actor, & poſtea reus, C.e.l.ij.§.j.& 2.& authen principales
a extra eo.c.3.& c.cæterum. Item tutor & curator [a], æconomus,
b ſyndicus, actor[b], & procurator vniuerſitatis, & epiſcopi, & archi
epiſcopi, parentes & orphanotrophi, & omnes alii, qui legitimã
habent adminiſtrationẽ, vel a lege, uel iudicis auctoritate, ut C.
e l.2 §.1 & §.ꝙ obſeruari.& authen.principales C.de bo.ma.l j.
Inſtit.de cur.§.fi C.de epiſ.& cler.l orphanotrophos.& auth.ſed
hodie.ext eo.c.3 & 4.& c.cum cauſam.ff.de cond. & demonſt.l.
municipib.ff de noxa.act.quoties.§.ſi tutor.& iurẽt omnes tuto
res, uel unus, C ſi ex plurib.tuto.omnes conuen poſſ.l.j. ¶ Item
1 curator bonis datus, C.eo.l.2.§.j. ¶ † Idem in his, quæ præſunt mu
c nicipio, ſeruatur[c], vt omnes, uel maior pars iurẽt de calumnia, C.
eo.l.2 §.hoc etiam.& in præ.l.municipibus.& argu.extr.de ſent.
excom.Romana.§ ſi.ſecundum Azo.licet Placen.dixerit, maio-
rem partem ciuitatis debere iurare, uel ipſam vniuerſitatẽ: quod
eſt difficile. Arg.tamen ad hoc, quia ſacramentum omnium poſ-
ſeſſorũ deſideratur, dum res uenditur ciuitatis, ut C de uen.reb.
ciui.l.fi.& ſimiliter, dum tractatur de defenſore ciuitatis eligẽdo
ut in auth.de defen.ciui.§ in tantum. Papa not.extra de iudic.pa
ſtoralis.tutius eſſe, quod vniuerſitas iuret per alium, uel per eum
qui litem conteſtatus eſt: quod indubitatum eſt in uniuerſitate
2 religioſorum, ut infra verſ.proximo. ¶ † Quid ſi aliquod collegi-
um litigat per ſyndicum, nunquid abbas iurabit de ueritate, cum
ipſe ſyndicus iuret de calumnia? Dicũt quidam, quod ſic, ut infra
dicetur in minore adulto: & hoc iõ, ut ueritas appareat, & ne ec-
cleſia turpe lucrum ſectetur, extra de iur.cal.Imperatorum.ff de
of.præſ.illicitas.§.ueritas.ff.de cond.inde.nam hoc.ext.de pœnis
ſuã.54.diſt.gñalis.in fi.C de hęret.qm̃.14.q.2.q̃q̃.Arg.ↄ.cum ab
bas nõ ſit dominus, ſed procurator: ext.de don.c.2.12.q.j.ſi priua
tum.& aliud uidetur in minore, qui dominus eſt, & commodum
& incommodum eius eſt, 2.q 6.biduum. Præterea cum hęc cau-
ſa ſit vniuerſitatis, non ſua, ut ff quod cuiuſque uniuer.nom.l.ſi
cut.§ j.& 12 q.2.qui manumittitur.debet iurare ſyndicus ab ea
conſtitutus, ff.quod cuiuſque uniuer.no.nulli.ext.eo.c.j.non ab
bas. Et ideo dixerunt alij, ꝙ ſi abbas ſcit ueritatem, & procurator
eſt truffator, tunc abbas iuret, & non alius, C.de ꝓcur.l.fi.ſed illa
lex loquitur, cum principalis perſona cõuenitur: & abbas nõ po-
teſt dici principalis, ut dixi: & ideo dixit Alber.Pap.ꝙ ſi ſyndicus
eſt litem conteſtatus, ipſe iurabit, C.de iu.properandũ.verſus fi.
& C.de reb.cre l.penu §.penu.& C.de iur.cal.l.fi §.j.& nõ abbas
cũ ipſe poſſit in teſtẽ ꝓduci, ext.de teſti.inſuꝑ.ne fungat̃ duplici
officio, vt ff.de pactis l.ſi plures: ext.de inſti.c.fi.& ne eccleſię pũi
dicetur de facili, eo forte iurare nolente, C.de ſeruis fugi.quicũ
que.C.vñ vi.meminerint.& ſic dicit fuiſſe iudicatũ Vercel. Sed
certe male, ſalua pace iudicantium.nam licet lis ↄteſtata ſit ꝑ ſyn
dicum etiam nomine Abbatis & conuentus agentem, abbas ta-
men ipſe habens ad hoc ſpeciale mãdatum a capitulo, iurabit de
ueritate nomine ſuo, & in animas eorum, vel maioris partis, qui
ſunt de conuentu: ut extr.de teſtibus, ad hoc.alias incipit, præſen
d tium[d].& tunc etiã poterit eſſe teſtis in cauſa: ſecus ſi ipſe cauſam
per ſe duxiſſet. Non tamẽ nego, quin & per ſyndicum uel procu
ratorem poſſit de ueritate iurari: ſecundum quod not per Papã
extra de iur.calum.c.fi. Dominus meus tamen dicit, ꝙ in prę.de-
cre.non iurauit abbas, tanquam teſtis, uel tanquam procurator,
ſed tanquam nuncius, & pica conuentus. Quæ & alia dic, ut not.
in prę.c.ad hoc ſecundum omnes. Sed & ſi abbas cauſam ducat,
ipſe iurabit in animas conuentus. & de hoc no.extra de elec.du-
dum.2.in gloſ.B.quæ incipit, not.ergo ius, &c. Iuramentum autẽ
calumnię a ſyndico præſtitum, abbas non cogitur ſubire extra de
iur.calum.Imperatorum de hoc not.C eo.l.2.§.hoc etiam. Si ta-
mẽ procurator negauerit poſitiones, dominus, ad quem ſpectat
cauſæ commodum, uel incommodum, eo quia nouit melius ve-
ritatem, interrogabitur per iuramẽtum ſuper eis, ut infra ti.ꝓxi.
§.6.ver.in ſumma.quod quidam concedunt, ubi iuratum eſt de
veritate: arg.in præ.decr.ad hæc.alias incipit, præſentium.ſecus,
vt dicũt, ubi de calumnia. Sed certe eſt eadem æquitas: ſic hincin
de idem ius etiam utrobique eſſe puto, ſi hoc iudex viderit expe
dire argu.extra de conſtit.nam concupiſcentiam. Nec obſt.præ.
dec.ad hæc imo hoc probatur, ſi recte intelligatur. Ar.contra: qa
iuramentum de calumnia ſemel tantum in cauſa preſtatur, ut C.
de iur.cal.authen in iſto. Sed illud uerum eſt, ab eadem perſona.
Vel dic.ꝙ hoc nõ eſt ꝓprie iur̃m de calũnia, ſed iurabit rñdere,
qd credit ſuꝑ poſitionib.ꝑ ꝓcuratorẽ negatis. Et ſic iurare & rñ-
dere fecimus Archiepiſcopũ Rauennatẽ in cã, q̃ inter eũ & cõe
e Arimini ſuꝑ ſeptẽ caſtris corã nobis vertebat̃[e]. ¶ † Quid ſi plat'
3 eccliæ ꝓſequit̃ cãm ꝑ ſe nunquid poterit cõmittere iur̃m œco-
nomo, ſeu ſyndico? Vr̃, ꝙ ſic, arg.extra e.c.j.ꝓpe fi.ibi, hmõi offi
ciũ alijs denegare.& ff.de proc.l.3 Dic, ꝙ iur̃m non põt ſpãliter
ↄmitti niſi & cãæ proſecutio cõmittat̃, ut ex eo.in ꝑtractandis.
in fi.& c.ſeq.ibi, q ꝓ eis petere & exhib.& c.& c.fi.in prin.ibi, ele-
geris liti, & c.ver.ꝙ ſi.& ſic intellige eo.ti.c.j.alioquin alicui poſ
4 ſet cãm hic ↄmittere ignorãti. ¶ † Sed cũ pupill' poſſit ager̃ cãm
momentaneę poſſeſſionis, ut C.qui leg.perſo.momentarię.ubi
de hoc: & alias, vt s̃.de actore, in prin.nunquid iurabit? Vr̃, ꝙ nõ
arg.ff.de iur.& facti ignor.l.fin ff.de iureiu.qui iuraſſe. Vel dic ꝙ
f iurabit[f]: qa ex quo legitimus eſt ad agendũ: ergo & ad iurãdũ, &
ad alia, ff.de iuriſd.om.iud.l.2 ext.de offi.deleg, p̃terea.& ſi pupil
lus agit auctoritate tutoris, ꝙ põt, vt ff.de admi.tut.l j.ipſe iura-
bit, ff.de aucto.tut.accipientis.& C.eo.clarũ.& ff.de re iud.qdã.
ſed poterit petere in integrũ reſtitutionẽ ſi ſit lęſus.& hoc tenet
Alber.Pap.vel forte tutor iurabit, ut in p̃.l.qui iuraſſe.quaſi ipſe
videatur agere, cuius authoritate agitur, C de uet.iur.enuc.l.j.ex̃
g de ſen excõ.mulieres.ſ̃m Vber.[g] ¶ † Sed an pr̃ iurabit de calũnia
5 in aduentitiis bonis? Dic, ꝙ ſic, ut no.C.eo.l.2.§.ſin aũt.& uide ĩ.
6 de libel.ↄcep.§.iã nunc in fi. ¶ † Sed illud q̃ritur, utrũ ↄuentus rea
li actione nominans dñm in iudicio, iurabit de calũnia? Dñt qdã,
h ꝙ ſic[h]: cũ nõ ↄ eum, ſed ↄ nominatũ ſit agendũ, vt ext.vt lite non
ↄteſt qm̃.§.ꝙ ſi ſuꝑ. Nec obſtat, ꝙ ſemel ẽ iurandũ, ut C.de iur.
i calũ.auth.hoc ſacr̃m nã ꝑ hoc ſacr̃m eximit̃ à iudicio[i]. Quid ſi no
minatus dicit, ꝙ nominãs bñ poſſidet noĩe ipſius nominati, nun-
quid tenetur nominatus iurare, ꝙ non calũniandi animo hoc fa-
ciet? Reſpon.nõ: imo locũ habet tunc præd.auth.hoc ſacramen
7 tũ.ut tantũ ſemel poſt litem cõteſtatam iuretur. ¶ † Sed nunquid
clericus de calumnia iurat? Videtur, quod non: ſed de ueritate tã
tum, vt no extra eo.c.j Quidam tamẽ dicunt contra, ſecundum
k leges, vt no.in præ.§ ſed quia ueremur[k]. Quid ſi quis vouit non
8 iurare? de hoc ĩ.§.ſupereſt.ver.qd ſi reus. ¶ † Sed nũquid minor,
cuius nomine litigatur, iurabit? Dicunt quidam quod ſic: quia di
cit lex, quod reſtituitur, ſi cõfeſſus fuerit, ff.de confeſ.certum.§.
fi.vnde ſaltem iurabit auctoritate tutoris, ſi eũ habet, ff.de adm.
tut.l.j.§.fi. Azo dicit, ꝙ ſi eſt adultus, iurabit de ueritate dicenda,
ſed non de calumnia: ſi uero eſt pupillus, non, arg.ff.de in lit.iur.
videamus.ff.de confeſ.certum.§ fi.C.de eden.is apud.ubi de hoc
extra

ADDITIONES.

a Curaror. ¶ Cõtra hoc opponitur de l.certũ.ff.de ↄfeſ.§.pen. Solutionẽ ui-
de per Accur.in § quod obſeruari.in gl.2.& ibi plenius per Cyn.
b Syndicus, actor. ¶ Idem Accur.in l.2.§.hoc etiã.ĩ.alleg.& Vber.de Bob.
vt s̃.ad fi.& Gul.de Suz.l.neque.C.de procu. Et ſit ratio, quia cum decre-
to conſtituitur, ſicut tutor.& a ſatiſdatione releuatur, ſicut ille: C.de admi.
tut.l.ult.§.defenſionem. ADDE Bar.in d.l.2.Panor.in c.2.& c.cęterum.ex-
tra.eo.ubi plene.
c Municipio, ſeruatur. ¶ Dixit Pile.ſua j.q.ex iure moribus recepto cõſulẽ
iurare præſente & conſentiente maiore parte vniuerſitatis: allegat authen.
hoc ius eſt.C.de ſacroſan.eccl & l.rem non nouam.C.de iudic.

ADDITIO. Adde Bart.in l.2.§.hoc etiam.C.de iur.cal.vbi dicit ꝙ in
cauſa uniuerſitatis iuratur de calumnia per adminiſtratores nomine ciuita
tis, uel ꝑ ſyndicum legitimè ordinatum: & iurabit in animã ↄſtituentium,
non in animam ciuitatis: quia ciuitas caret anima. Hen.Ferran.
d Incipit, præſentium. ¶ lib.6.
e Vertebatur. ¶ De qua etiã ipſe auctor dixit s̃.de teſte, §.qualiter.ver.ſed op
ponitur.circa medium. Multum depilata fuit eccleſia Rauẽnas honoribus
& uiribus ſuis tempore auctoris, & prius.nam, ut patet eod.tit.de teſte, §.
nunc tractandũ.uer.hoc autem.ad fi.aliam cauſam habuit etiam coram au
ctore ſuper quibuſdam caſtris cum communi Forliuii. Item tempore In-
no.1111.q̃ſtionẽ habuit cũ communi Fauentiæ ſuper uilla Luci, & ſancti
Petri, & caſtro Arioli: de qua hoc eo.tit.cũ cauſa.de proba.licet.de teſtib.
cum cauſam.j. Villa tamen Luci hodie ſuo nomine poſſidetur. Ad caſtrũ
Arioli recuperandũ nũc laborat præſens archiepiſcopus Rauennas. Sed
plus mẽ legiſſe memini, quod inſula Siciliæ olim fuit eccleſiæ Rauennæ, trã
ſlata poſtea in eccleſiã Romanam: forſan quia illã regere nõ poterat. Quod
præſumo: quia nec ipſius eccleſiæ Romanæ noſtris temporibus multum ad
id laborantis ſolicitudo, expenſa, & impoſitio decimarum ad id, ſaltem in
partibus Italiæ multis annis collecta illam adhuc debito modo potuit ſub
iugare ipſius etiam eccleſiæ canonici tunc habebant, & hodie retinent no-
mẽ Cardinaliũ & cantorũ. Cui eccleſiæ compatior: quia mihi metropoliti
ca, & quia cum meis deſcendentibus cẽſualis ſum ipſius: & in ipſa etiam ha
bui filiũ Cardinalẽ, & nunc nepotem ex filio cantorẽ: tres vltimi archiepiſ-
copi mei fuerunt ſcholares, & domini ſpirituales: quartus autem qui præ-
ceſſit do.Raynutius, nunc cardinalis ſancti Mart.in montibus, meus ſingu
lariſſimus benefactor, pater & dominus: hæc dant cauſam deplorandi, ꝙ
nec etiam in ſede propria potitur debita libertate.
f Iurabit. ¶ Hoc breuiter tenet Accur.in §.quod obſeruari.in fin.3.gl.alle
C.de his, qui ven.ætat.l.j.
g Secundum Vber. ¶ vbi ſupra.
h Quod ſic. ¶ Clarior eſſet litera ſequens, ſi diceret licet non contra eum. Mi
hi uidetur, quod locus eſt iuramento de malitia, & ꝙ malitioſe non nomi-
nat: non de calumnia, quod reſpicit totam litem, poſt litem conteſtatã præ
ſtatur: facit eo.tit.c.2.in fin.lib.6.
i Iudicio. ¶ Secundum Gui.de Suz.in l.2.C.ubi in rem actio.
k Sed quia veremur. ¶ Ibi plene per Accur.in gl.magna, ante med.

extra de deſpon.impub.atteſtationes. Et ſecundum canones impubes iurare nō poteſt, 22.q.v.paruuli.& c.pueri.4.q.3 c j.niſi ſit
9 doli capax, ext de del.puer.c.1.¶ † Item iurāt omnes, uel maior pars de municipio, C eo.l.ii.§.hoc ēt.ff.de cond. & demonſt.municipibus. Item uniuerſitas.quādoque, extra.de hæret.excōmunicamus,§.adiicimus.& poteſt vniuerſitas iurare, non ſolum p eū qui litem conteſtatus eſt, verumetiam per alium, ut no.ſecundū
a Papam, extra de iud.paſtoralis [a].¶ † Procurator autem nō iurat
10 de calumnia, ut C.eo.l.2.§.ſin autem.& in præ.§.ſi tutor [b]. Arg.
b tamen contra, extra eod.c.pe.ſed ibi ſyndici uocātur procuratores. Procurator enim epiſcopi loco ſyndici, ſeu œconomi eſt, ar.v.q.iii.quia epiſcopus.ix.q.iii.cum ſimus.ſed procurator in rem ſuam datus, bene iurat, C.de procu.qui ſtipendia.prout no.C.eo.de iur.calum.l.2.§.ſin autem alterutra.ſiue agat vtili nomine ſuo
c ſiue directa nomine domini cedētis [c], cum ſit cauſa eius propria: quia damnum & emolumētum eius eſt, ii.q.vi.biduum.ut in prę.l.qui ſtipendia.niſi reus obiiciat, quod procurator ſuſpectus eſt, uel quod dominus melius nouit cauſam.tunc enim iudex poteſt
d præcipere, ꝙ dn̄s iuret, C.đ ꝓcur.l.fi.[d] ff.e.ſi actor.ext.de iniur.[e]
e ¶† Quid ergo fiet, cum procurator agit, uel defendit nomine ab
11 ſentis [f]? Dicit Vincen.quod dabitur ei dilatio, vt denunciet vero
f domino, quod veniat iuraturus, ar.ext.ut lite non conteſt.qm̄.§.ꝙ ſi ſup.C.vbi in rē act.l.2.extra, de ꝓcu.dilect⁹. Vel dicas, ꝙ mit
g tēt ei iuramentū, vt in p̄ auth.principales [g] Pōt ēt mādari iudici, ſub cuius iuriſdictione degit, ut illud recipiat: ꝙ mandabitur ſub hac forma.
h FORMA. Talis iudex [h] tali iudici ſalutē in domino. Nouerit veſtra diſcretio, ꝙ T. ꝓcurator P.ciuis noſtri ſup libello quē vobis p̄ſentibus mittimus incluſum, cū H.ciue noſtro eſt litem ſub noſtri iudicii examine conteſtatus: verum quoniā ut lis ſine ſuſpicione ꝓcedat neceſſe eſt ꝑ principalē ꝑſonā p̄ſtari calūniæ iuramētū, dilectionē veſtrā requirimus & rogamus, quatenus ab ipſo P.ſup dicto libello.ſ͞m iuris ordinē, fulti iuris cōis p̄ſidio iuramentū calūniæ recipi faciatis: receptionē eādē in publicā formā in manu fidelis notarii redactā, nobis ſi placet, per latorē p̄ſentiū trāſmittatis. Ideo dixi Fulti iuris cōis p̄ſidio. nā iuris auctoritate recipit, & nō ex vi cōmiſſionis: qđ dic, ut ſuprà de iud. deleg.§.iā nunc.verſ.ſecūdū p̄miſſa. Iudex autē delegatus à Principe, cōmittat, prout no.eo.§.uer.qn̄que ēt. Quòd ſi iuramentū ei mitti nequeat, forte qa eſt vltra mare, vel alias eſt valde remotus, vel qa ignorat vbi ſit, tūc dabit bonis curator, q de calūnia iurabit, vt ff.de cur.bo.dā.l.j.& 2.ff.ex qb.cau.ma.l.ab hoſtibus.ī pri ver.ego.
12 ¶† Vincen autem dicit, ꝙ non admitteret ſacr̄m talis procuratoris in hoc caſu, extra, de procur.petitio.& hoc ſecundū leges,
13 quas ſecuti ſunt T.& Vincen.& alii.¶† Vincen.tn̄ no.[i] ꝙ ſ͞m ca
i nones ꝓcurator pōt iurare de calūnia, extra. eo. c.pe. Et pōt eſſe ratio: qa per litis ꝯteſtationē factus eſt dominus, C.de procur.ne
k que. Ioan de Deo dicit, [k] ꝙ ſi dominus haberi pōt, ipſe iuret, vt dicūt p̄d.leges.alioquin procurator iuret, ut in præ. decret. & dominus dēt illi mandare, vt iuret in animā ſui, ut dicā infra §.prox. Papa no.extra eo.c.j. ſpeciale eſſe in ꝑſonis eccleſiaſticis, ꝙ iurēt de calumnia per ꝓcuratorem, etiā ſine ſpeciali mandato ad iurādū, extra eo.c.2.& pe.& fi. Laici vero ꝓcurator pōt iurare, ſi habet ad hoc ſpāle mandatū, ff.de iureiuran. iuſiurandum qđ Procurator autem extra iudicia factus, bene iurat de calūnia, vt ff.de dam.infect.qui bona.§.ſi alieno. per quā legem rex Portugaliæ abſens fuit abſolutus per dom. Nicolaum papā IIII.a ſententia excommunicationis. licet enim procurator eius habens ſpeciale mandatum ad petendum abſolutionem, nō haberet expreſſum mandatum ad iurandum in animam ipſius Regis, fuit tamen ad iurandum admiſſus per hanc legem. Præterea cum iuramentū videatur eſſe de forma abſolutionis, ut ꝓbatur, & no.ext.de ſent.excom.cum deſideres.& c.quamuis procurator ad petendum illā ſpecialiter ꝯſtitutus, videtur per conſequens ꝯſtitutus ad iurandum, ſine quo abſolutio non ꝓcedit, arg.extra, de offi. deleg p̄terea.& ff.de ꝓcur.ad rem.& l.ſeq.& l. ſed & id. Ipſi autē regi, ſi p̄ſens foret, debuiſſet iuramentū remitti, ut ꝓbat in præ.§.ſi alieno.& vide j.in ti.đ ꝓcur.§.1.uer.itē opponit ꝙ licet.ibi, xv. curia Romana indifferenter admittiit iura ꝓcuratorū, & maxime in ſpiritualibus: exigit tamē ad hoc ſpeciale mādatū, vt iam dicam: nec aliud poſſet ibi ꝑ ꝑ viarū diſtantiam cōmode obſeruari, arg.lxii.diſt.cum longe.& extra de in integ.reſtit.tum ex literis.in fi.ſi
14 tamen principales adſunt, bn̄ coguntur iurare, ¶† Quid ergo, ſi in procuratorio alicuius alias ſufficienti ad cauſam, no exprimit, ꝙ poſſit iurare de calumnia? Reſpondeo, dixerunt multi, ꝙ pōt iurare: alii vero contra: ſed certe cum mandatū ſit alias ſufficiens ad cauſam, iudex coget eū litē ꝯteſtari, & poſt, tanquam dominus litis, poterit iurare.argū Inſt.de his, ꝑ quos ag.poſſ.§.ꝓcura... Hodie tamen indiſtincte iuramentū recipimus ſine ſpecia... dato. de hoc ſupra de procur.§ ratione autem formæ.verſ. ...id de defenſore, qui ſatiſdedit de iudicato ſoluēdo? Reſ... quidam, quod ipſe iurabit: alii, contra, de hoc not.ff.

l de procur.non ſolum.in prin.C.eod.l.ii §.ſin autē.[l] ¶ † Sed qd
15 dices de ſyndico? Dic, quod ſi eſt ſpecialis ad unam cauſam, nō poteſt de calumnia iurare, niſi habeat ad hoc ſpeciale mandatū: ſicut nec procurator, quia nō habet generalē adminiſtrationē: ſecus ſi dat⁹ ſit ad omnes cauſas monaſterii, ſeu uniuerſitatis per agendas. Item coniūcta perſona alieno nomine defendēs, iurat ſecundum formam illius auth. principales ſecundum Vber. &
m Ioan.de Deo.[m] Item excommunicatus, qui conuenitur, iurat, vt
16 no.extra, eod.c.pen.¶† Sed nunquid hæres defuncti iurabit? De hoc s̄.§.prox.ver.ſed nunquid. Itē epiſcopus iurat, j̄.§ prox.verſi.item no. Item & clerici ſeculares in cauſis propriis, vel eccleſiarum ſuarum: & etiam regulares, vbi ſunt ſyndici conſtituti: alias non. Sic poteſt legi & intelligi, extra eo.c.j.& probatur eo.tit.cæterum, & per totum, xiiii.q.ij quanquam. Vel dic, quod decr.extra.eo.c.j. vbi dicitur, quod clerici iurare nō audeant prælato inconſulto, intelligitur coram iudice ſeculari, vel coram alio, de cuius iuriſdictione non ſunt: ut extra de foro comp.ſi diligenti, &c. ſignificaſti. Sed quum iurant coram ſuo prælato, etiam non epiſcopo, habente tamen iuriſdictionem in eos, ſatis intelligūtur de eius licentia facere. In contractibus autem bene iurant clerici, ex
n tra de iureiur.ex reſcripto.& c.ſeq. Argum contra, xxii.q.v.c.ſi [n]
17 ¶ † Sed pone, Iudæus litigat cum Chriſtiano, nunquid iurabit de calumnia ſuper Euangelia? Videtur, quod ſic, C de Iudæis, Iudęi. ad prin.xxii.q.v.monet te. Arg.contra, ff.de iureiur.no erit.§.pe. nam cum non credant legem Euangelicam, vt xlv.diſtin.qui ſyncera. ipſi dicent per tale iuramentum, quicquid voluerint. Vnde dico, quod ſi iudex viderit expedire, faciat eum ſecundium legē ſuam iurare ſuper Decē præceptis Moyſi, ut C de Iudæis, ſiquanam & alias dicitur, quod eis eſt ſecūdum ſuam legem permiſſū circuncidere, vt ff.ad leg.Cornel.de ſica.l.circūcidere, xxxv.diſt. ab exordio.& in præ c.qui ſyncera, vel ſic dicet, Iuras tu per Deū patrem omnipotētem ſabaoth: vel ꝑ Deum, qui apparuit, Moyſi in

ADDITIONES.

a Paſtoralis. ¶ Vt ibi ſcripſi ſuper prima gl.
b Si tutor. ¶ Hodie iurat, ſi habet ſpeciale mandatū, eo ti.c.vl.lib.vi.
c Domini cedentis. ¶ Qđ Pla.non ꝓcedebat hoc ſcđo caſu, ſed Accur. vbi s̄.tenet, vt hic, & do.Azo in Summa circa med.& Vin.eo.tit.c.vlt.ſed Vincen.dicit ex cauſa a iudice æſtimandum, per id quod ſequitur.
d L.fin. ¶ Hoc & in ſequenti l. corrige de procur.& in hac l.fin.tenuit Iaco. de Are.vt ibi no.Cyn.quod ſi periculū cauſæ pertinet ad cedētem, vt quia ceſſit actionem ſuo periculo mouendam, ff.mand.ſi mandato.§. ſi.tunc iurare & reſpondere debet, & ſic loqtur l.ſi actor. Vel neutrum ſpectat ad eū, cum cauſa ſit propria ceſſionarii, ut in l.qui ſtipendia.& ff.quan.appe.ſit.l.j.§.in propria.vide ꝙ dixi s̄.de defenſore, in fin.& s̄.de ceſ.act.§.i. ver. ſed nūquid.i.ſecure teneas, quod etiam eo caſu, quo cedens iurat de calumnia, nihilomnius ceſſionarius, qui litem proſequitur, iurare tenetur in animā propriam, per decret.ii.ii.reſpon.eod.ti.libr.6. Capitula enim incluſa in iuramento calumniæ, quæ not.eo.c.i.in prin.& C.eo.l.2.§.j.longe plus reſpiciūt proſecutionem litis q̄ iuſtitiam negotii principalis. ꝙ facile patet intuenti: nec eſt ēt abſurdum, ꝙ etiam de iuſtitia principalis cauſæ ſecundum ſuam credulitatem iuraret, ſuper quo vide, quod dixi de aduocato, §. j. ver.item quod eſt præuaricator,
e Iniuris. ¶ Libro vi.
f Nomine abſentis, ¶ Difficultas, quæ ſequitur, hodie eſt ſublata per præ.dec ult. eo.ti.li.vi.
g Principales. ¶ Cuius expenſis, dicitur j̄.ver.ſed ad cuius.
h Talis iudex. ¶ Inhoneſte ſe præponit æquali.
i Tamen no. ¶ eo. tit.c.ſi.ADDE, ꝙ Bar.in d.§. qui alieno. dicit, relata opi. Spec. ꝙ ſi dominus non poteſt haberi, ꝙ procurator admitteretur, ADDE tu ulterius, ꝙ procurator in Romana curia tenetur iurare de calumnia, nō ſolum in animam domini, ſed etiam in animam ſuiipſius, etiam ſi principalis prius iurauerit. Rot.in antiq.deciſ.ccccxcii.& in nouis.deciſ. xxxvii.& deciſ.xl.
ADDITIO. Adde tu, ꝙ ꝓcurator generalis ad lites, poteſt iurare de calūnia, licet aliter lites ſpecificatæ non ſint, modo habeat ſpeciale mandatum ad iurandum de calumnia: ita ſingulariter voluit Mate.notab.ſuo l.inci.nota, quod ſi dominus. Henri. Ferran.
k Dicit. ¶ Libri iudicum parte 2.circa medium huius tituli.
l §.fin autem. ¶ Dicit Alb.Cal.hoc tit.poſt princ.quod ſi defenſor ꝯuenitur in cauſa principali, dominus iurabit: ſi conuenitur fideiuſſor datus ab ipſo ex ſtipulatu, tunc ipſe iurabit, ut ibi not.
m Ioan.de Deo. ¶ Iſti dicunt, vbi s̄.eum iurare de his, quæ eum reſpiciunt, ſicut s̄.§.2.uer.ſed nunquid hæres.in ſi. Vnde communiter tenetur, principalem debere iurare: quod tenet Gui.in l.maritus.C.de procur. quia licet lex eum agere permittat, procuratorem non facit, ff.iud.ſol.l.iii.§.ſed & ſi.& ſi principalis eſſet minor, vide s̄.de coniunc.perſona, uer. item ꝙ is. & verſ. ſeq.¶ Adde, ꝙ Bar.idē tenet, qđ Spe.in l.ii. C.eod.
n C.ſi. ¶ Solue, ut ibi no.de his uide, quod ſatis ſcripſi eo.ti.c.i.ad ſi.ſuper verbo, inconſulto.
ADDITIO. Adde ad verſ.ſeq.ibi, ſed pone, Iudęus, &c. do. Iaſ.in rub.ff. de iuſt.& iur.col.ſi.uer.ultimo facit. Et quid ſi Iudæus iurat in contractu, an illum contractum obſeruare teneatur uirtute iuramenti: cum animæ Iudeorum non pertineant ad protectionem papę, uel eccleſię: uide Paul. de Caſt.conſi.xc.incip.uiſa.col.ſin.uer.ſed Iudæorum.in 2.parte conſiliorum. Hen.Ferran.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

ſi in rubo,vel,per verum Adonai patrem: vel per Deum Eloim,
& huiuſmodi:arg.in prædi.c.monet te.ad fi.Reſpō.Iuro. Vel ſic,
Si tu culpabilis es & periurus,ſis diſperſus inter gentes,& moria-
ris in terra inimicorū tuorū,& ſic te terra abſorbeat, ſicut Core
Dathan,& Abirō:Reſpōde, Amen,vii.q.1.deniq;. extra de elect.
licet.vel ſic:Te lepra apprehēdat,ſicut Naaman Syrum , vt j q. j.
qui ſtudet.uel ſic:fiat habitatio tua deſerta,& c.arg.23.diſt.in no-
mine prope fin. Vel ſic:veniāt ſuper caput tuum omnia peccata
tua,& parentū tuorū, & omnes maledictiones, quæ in lege Mo-
ſaica & propheta rū inſcriptæ ſunt,& ſemper tecum maneāt.Re
ſpon. Amen. Multas ex illis habes in Deutero.c. xxviii.& in Pſal.
Deus laudem. Vel ſic:Det te Deus in maledictionē,& in exemplū
ſ cunctorum populo ſuo,vt ij.q.v.hoc autem.¶† Sed ad cuius ex
pēſas mittetur iuramētum calumniæ ad principalem abſentem,
a vt ſupra ver.quid ergo fiet? Reſpō.[a] ſi abſens voluntarie per pro
curatorem litigat, tūc quia eius abſentia cauſam impedit,ipſe ſol-
uet expenſas:ſi autem ratione ſexus,uel dignitatis, uel infirmita-
c tis,[b] & huiuſmodi,tūc communiter fient ſumptus.[c] Vtrum autē
b alius a principali perſona poſsit iurare de veritate, uel ēt de cre-
dulitate,not ſecundum Papam,extra. eod.ca.fin.

ADDITIONES.

a Reſpon. ¶ Secundum.Gui.de Suza.in l.2.C.eod.tit.

b Infirmitatis. ¶ Tex.l.2.§.ſin autē.in prin.C.eo.ti.ponit duo præcedentia: ſed adhuc fortius vrget hoc tertium,cui iudex compati debet,24.q.4.quæ dignior.in fi. ¶ Adde,quod dicta Spe.ſequitur Alex.in l.ad perſonas.ff.de iureiur.

c Fient ſumptus. Arg.contra de iudic.ca.2.in prin. lib.vi.ibi fauore producentis tantum,hic communis. Expedit enim aduerſario illius exigi iuramentum.

SVMMARIVM.

1 *Iuramentum de calumnia importat dilationem non petere, gratia liti differendæ.*

2 *Reus poſt iuramētum actoris,qualiter & ſub qua forma iurare cogatur.*

3 *In duplicib.iudicijs vterque eſt actor & reus, et uterque præſtare debet iuramentum.*

Iudicia duplicia quæ ſint & quæ dicantur.

4 *Iurans de ueritate dicenda,ſi interrogetur de credulitate,an teneatur reſpondere.*

5 *Epiſcopus iurans de calūnia,vel veritate,an debeat Euangeliū tangere.*

6 *Forma,qua iudex computabit iuramentum,vbi cauſa eſt ſpiritualis, uel ei annexa.*

7 *Forma iuramenti.quod præſtatur in animam domini.*

8 *Iudæus ſub qua forma iurabit in iudicio,ſi cum Chriſtiano litigat.*

¶ Iuramentum de calumnia,qualiter,& ſub qua forma ſit præſtandum.

4.§. Nunc dicamus, qualiter ſit iurādum.Et quidē ſta
tim lite conteſtata iudex actori ſic computa
bit iuramentum;
¶ FORMA.Tu iurabis , quod non calumnioſe petis: ſed quia
credis & æſtimas iuſte petere,C. eo. l.ii. in prin.verſ. & actor. &
auth.hoc ſacramētum.Inſt.de pœ.tem.litig.§.item actoris,¶ Itē
quod reſpōdebis veritatem ſuper his,de quibus interrogaberis,
& eam non negabis,ut eo.tit.auth.in hoc.¶ Item quod non vte
ris ſcienter falſā probatione,ſiue in teſtibus,ſiue in inſtrumentis,
ſiue in alia ſpecie probationis.ſed hoc potius de conſuetudine,q̃
de iure ſit.nam de iure debet ſic dici:ſcilicet quod nullam proba
tionem exiges, niſi quam pro veritate credes neceſſariam, vt in
authen.hoc ſacramentum ¶ Item quod non corrupiſti iudicem,
neque corrūpes, uel tabellionem,nec dediſti,nec dabis. nec pro-
miſiſti,nec promittes aliquid per te,uel per interpoſitā perſonā
pro hac cauſa:vt ſentētia feratur pro te,niſi illis perſonis,quibus
iura dare permittunt,videlicet notario ,aduocato & aliis, C.eo.
1 l.2.& auth principales.¶ † Item quod dilationem non petes gra
tia litis differendæ,C.eo.l. 2.in princ.verſi.& reus.& l.3.ibi,quod
non cauſa differendi,&c.ſicut ego dixi,ſic verum eſt ,& ſic ſerua
bit:ſic Deus te adiuuet,& hæc ſancta dei Euangelia.Sed conſului
quod hoc ultimum omittatur,alioquin raro aut nunquam par
tes periurium euitabunt:quia ſæpe poſt hoc iuramentum dilatio
a nes fruſtratorias petunt [a]. Quidam autē ſic dicunt:Tu iuras te li
tem iſtam calumniandi animo non mouiſſe,vt C.eo.l.2.nec mo-
uere,ut ff.fami.erciſ.inter cohæredes.§.ſi famil.erciſcun.nec mo
turum,ut in authen.de his,qui ingred ad appel.Collat.v.quæ eſt
b C.eo.auth.in iſto [b].† ¶ Cōputato igitur taliter iuramento actori
2 conuertat ſe iudex ad reum,& dicat:Tu iurabis,quod putas peti
tioni actoris iuſte cōtradicere,vt inſti.de pœna te.lit.in fi. reſpō.
j.& generaliter iurabis ita verum eſſe,& te obſeruaturū in defen
dēdo,ſicut ille iurauit in agēdo:ſic;Deus te,&c.C.eo.l.2.in prin.
ver reus autem. & ff.famil erciſ.inter cohæredes.§.ſi familiæ. Præ
ſtito autem iuramento iudex det actori terminum ad proponen
3 dum,ut ſupra de dilatio.in fi.¶ † Nota tamen, quod in duplicib.
iudiciis,ſcilicet Communi diuidundo, Familiæ erciſcundæ, Finiū
regūdorum, Vti poſsidetis & Vtrobi,in quibus uterque eſt actor
& reus,uterque præſtat iuramentum actoris & rei, vt in præ.§.ſi
familiæ erciſcundæ. extra de probat.ex literis. vbi de hoc.Sed quis
c tunc prior iurabit? de hoc habes ff.de iudi.in tribus. & l. ſequen.[c]
Idem eſt etiam in mutuis petitionibus:quia tūc uterque eſt actor
& reus,& præſtabit uterque duplex iuramentum. hoc modo:Iu
ro,quod vtor bona intentione,& bona exceptione:uel, iuro.quod
iuſte credo petere & defendere.Et ita ſecundum canones inueni
tur duplex iudicium,ſcilicet cauſa cōuentionis & recōuentionis
ſiue mutua petitio:quod concedo,quantum ad iuramentum de
calumnia,ſed non quantū ad teſtes. Nam in iudicio finium regū
dorum teſtes,a quacūque parte producantur,perhibent teſtimo
nium de facto actoris & rei:alias non probarent limites. vel fines
communes.Hoc autem neceſſe non eſt,quod teſtes ſuper conuē
tione producti,dicant ſuper reconuentione;imo per ſe poteſt pro
bari conuentio,& per ſe reconuentio.Iacob. autem Bal.dixit,in
cauſa conuentionis,& reconuentionis unum tantum præſtari iu
4 ramentum.¶† Item dixit magiſter Gratianus , quod ſi is ,qui iu
rat de ueritate dicenda,interrogetur de credulitate,non tenetur
reſpondere:ſecus,ſi iurauit de calumnia,extra de teſtib.c.de teſti
bus.Innoc.dicit,quod iurans de calumnia,debet reſpondere de
veritate,extra de re iud.cum olim.§.j.in fi. vt not.extra de teſt.ad
d hoc.alias incipit,præſentium[d].¶†Item no.quod cum epiſcopus
5 iurat de calumnia,uel ueritate,non tangit,ſed inſpicit Euangelia
extra de iur.cal.c fin.xj.q.j.nec honor.tamen quandoque tangit,
ſcilicet cū reuertitur ab hæreſi,uel ſchiſmate, vt j.q. vii.quoties.
& quando abſoluitur ab excommunicatione,uel ſuſpēſione,ext.
de ſenten.excom.venerabili. Alb.Papi.dixit,quod ſi cauſa ſit ſua
propria,tunc iurat epiſcopus.Nec ob.l.C.de epiſ.& cle.cum cle.
e ricis.in fin.quia ibi loquitur de alio iuramento [e]. Si uero ſit cauſa
eccleſiæ, aut eſt ſpiritualis,& tunc non iurat:aut ciuilis,& tunc iu
rat,non per ſe,ſed per procuratorem,arg.ext.eod.c.j.& c.pen.&
v.q iij.qui epiſcopus.ix.q.3. cum ſimus . Ego ſto decre.extra eo.
6 c.fin.vt indiſtincte iuret ſecundum præmiſſam formam.¶† Cæ
terum ſi cauſa ſit ſpiritualis,uel ei annexa, & iurari debet de veri
tate,tunc iudex ſic computabit iuramentum.
¶ FORMA.Tu iurabis ad ſancta Dei euangelia dicere & reſpō-
dere veritatem,quam ſcis per te,uel intelligis per eos,in quorū a
f nimas iuras:& dicere etiam,quid credis & exiſtimas [f] Tūc ipſe di
cat:Ego P.in cauſa,quæ vertitur inter me & H. ſuper hoc coram
vobis dicam veritatem,quam ſciuero per me , uel quā per meos
fratres,in quorum animas iuro,intelligo,& quam etiam credo,
quoties & quandocunque fuero per uos interrogatus:ſic me De
us adiuuet,& hæc ſancta Dei Euangelia.Hæc forma probatur ex
g tra de teſti.& in dec.noua præſentium[g].C. de iuram. calum.l.ii.in
prin.Quod autem dicitur ſ.quid credis,& quā etiam credo,hoc
ad cautelam apponitur.nā non eſt de forma huius iuramenti. q
enim de ueritate iurat , non debet de credulitate interrogari, vel
7 reſpondere, vt ſ.§.j.verſ. quantum.¶† Si uero iuramentum de
veritate præſtatur in animam domini,ut lxiii dist.ſibi.ext.de teſt.
ad hoc.alias incipit,præſentium tunc fiet in hac forma.
¶ FORMA. Ego iuro in animas conuentus, id eſt ſingulorum
de conuentu:quia conuentus non habet animam,ut not.j.in tra.
libel.de ſent.excom.uer.fi.ſecundum do.meū ſiue in animam do
mini mei talis,quod dicā veritatem in tali cauſa,prout ab eo,uel
ab eis

ADDITIONES.

a Petunt. ¶ Vnde Simon Vinc.non approbat hoc, ſed excuſat : quia ſic habet conſuetudo:hoc dicit in l.j.C.eod.tit.

b In iſto. ¶ Turbantur aliqui,quos etiam ſequitur Cyn.in l.ij.C.eo.in 8.q.quod iuramentum calumniæ præſtatur de præterito & verbū mouiſſe, quod ponit lex prædicta,poſitum eſt ſ.exponunt,i.mouere:& mouet eos §. factæ in l.in bello.ff.de ca.& poſtl. reuer.ubi patet, factū pro infecto haberi nō poſſe: quod.n.prǽteritum eſt:nequit nō fuiſſe. Sed Hoſt.concordat Gul.in Summa. eod.tit.§.antepenult.in fi.Nec video,quod impediat iurari de præterito. quod proprie reſpiciunt iuramenta compurgatorum & teſtium. Nil ergo impedit iurare,quod a principio ſine calūnia mouit litem:ſed hoc nō ſufficiat propter malam fidem ſuperuenientē,quæ iuramētum excludere intendit,

c Et l.ſequen. ¶ Vide in præd.c.ex literis.in gl.2.dixit Roſ.in ti.cōmuni diuidundo,quod ex natura actionis procedit vtrunq; actorē & reū iurare vterq; enim petit ab altero etiam prouocatus a prouocante portionem ſuam: item expenſas & damna per alium data:ſed ex ordine iudicii , uel proceſſus eſt ſemper dare actorem,uel primo prouocantem, uel quem ſors præfecit,ut ibi patet.

d Incip.præſentium. ¶ lib.6.

e Alio iuramento. ¶ Scilicet de iudicio ſiſti, & iudicato ſoluendo.

f Et exiſtimas. ¶ Hanc additionem improbat Aegi.c.44.in fi.& facit,quod hic ſequitur:& vide j.ti.prox.§.vj.verſi.item nota.

g Præſentium. ¶ lib.vj.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

ab eis, vel a maiori parte eorũ didici, ut in præ. de ad hæc. uel ipſe
iurat per me, quod ipſe per me veritatem reſpondebit, extra, de
præb. c. accedens. uel iuro in animam eius, quod ipſe per me veri
8 tatem, quam ſciuerit, reſpõdebit. de hoc in præ. c. tibi. ¶ † Formã
ſub qua Iudęus iurat, vide s. §. prox. in fi. Et ſcias, ꝙ facta litis con
teſtatione, & præſtito iuramẽto, hoc totum ſcribi debet in actis,
hoc modo:

¶ FORMA. Die tali lis eſt conteſtata, & iuratum de calumnia, vel de ueritate a tali, ex parte una, & a tali ex altera, uel ſuper prę miſſo libello, uel ſiue dicat, ſuper infra ſcripto libello, cui⁹ tenor talis eſt: Coram vobis, &c. ponatur de verbo, ad verbum tenor li belli: poſtea ſubiungat, & talis dies fuit aſſignata ad reſpondendũ actori.

SVMMARIVM.

1 *Punitus, quia non uult iurare in iudicio, an poſsit appellare.*
2 *Iurare renuens an iuranti teneatur iniuriarum.*
3 *Reus, uel actor, qui uouerunt nunquã iurare, an non obſtãte voto teneantur iuramentum præſtare.*
4 *Tutore, uel curatore nolentibus iurare, an noceant pupillo, ut cauſam debeat perdere.*
5 *Partes inter ſe pactum de non iurando facientes ſi per iudicem cogantur, & nolint, an perdant iura ſua.*
6 *Reus & actor quibus caſibus poſsint cogi ad iurandum.*
7 *Emptor bonæ fidei ſi ex poſt facto ſciat rem alienam, & nolit iurare, an poſsit agere de euictione.*
8 *Reus nolens in cauſa criminali iurare, an habebitur pro confeſſo.*
9 *Quæſtio dicitur res fragilis & periculoſa, quę & ueritatem fallit.*
10 *Iuranti de calumnia an dabitur tempus ad deliberandum.*

¶ De pęna nolentis iurare de calumnia.

5. §. Supereſt videre đ pœna nolẽtis iurare de calumnia,
vel de veritate. Et quidem hæc eſt, ut actor
a ab inſtituta cadat actione per ſententiã [a]: reus verò condemnati
onem patiatur, quia pro confeſſo habetur, ut C. eo. l. 2. § quod ſi
b actor. & §. ſin autẽ reus. extra eo. ca. fi. [b] in auth. ut liti. iurent, §. j. [c]
c ¶ † Sed nũquid taliter puniti poſſunt appellare? Reſpon. ſic, ff.
1 de app. creditor. §. iuſſus. [d] ¶ † Item nũquid, qui iurare tenuit, te
d nebitur iuranti iniuriarum? Reſpon. ſic, ſecũdum Dy. & Io. [e] Ar.
2 contra: quia iuris executio, &c. f. vt ff. de iniur. iniuriarum. §. is g.
e extra de elec. cum eccleſia Vulterana. ¶ † Quid ſi reus, uel actor
f vouit, uel iurauit nullum facere iuramentũ? Dixit Bul. [g] ꝙ nõ ob
3 ſtante voto, uel iuramento, tenetur iurare; & ſibi imputet ꝙ iura
g uit. alias daretur ei facultas eludẽdi legibus, quod eſſe non debet.
C. e. l. 2. § ſed qa ueremur. & ext. de poſtul. p̃lat. bonæ. 2. ꝓpe fi. qa
nõ fiunt ludibrio leges, vt C. de bo. quæ lib. l. fi. §. vbi aũt. & ad idẽ
h facit. C. de fid. inſt. l. fi. [h] 22. q. 3. §. illicitum, & q. ij. beatus extra de
i iureiur. venientes. 2. q. 4. c. j. & ij. ¶ Quidam tamen dicunt [i], illi fo
re remittendum ſacramentũ, quia ſcriptum eſt. Vouete, & reddi
k te, &c. extra de uoto, magnæ [k]. ¶ † Quid ſi tutor, uel curator non
4 uult iurare? Reſpon. non nocet pupillo: nec ob hoc cauſam per
det, arg. ff. ſi quis ius dic. nõ ob. l. j. §. ij. & C. de ſeruis fug. quicũq;.
l xvi. quę. vi. ſi epiſcopum [l]. ¶ † Quid ſi partes pepigerunt inter ſe
5 non iurare, & ideo ad pręceptum iudicis nolũt iurare? Certe hoc
caſu partes non perdunt iura ſua. cum enim ambæ nolint iurare,
ſi perderẽt iura ſua, hæc eſſent ſibi contraria: quia ſi reus condem
naretur, actor nõ amitteret ius ſuuũ, uel ecõtrario, ſi actor amit-
teret actionem, non deberet reus ꝯdemnari. Vnde dicit Alb. Pap.
ꝙ iudex dicit ſic: & ſi vos non iuratis, ego vos nõ audiam: quia ſi
ferrem ſentẽtiam, non teneret, ut C. de ſen. & interl. om. iud. pro-
latam. ex quo iuramentum exactum eſt, ut in præ. §. ſed quia vere
6 mur. & s. §. ſequitur. ver. & no. & ſeq. ¶ † Sed quid in his caſibus,
cum actor, uel reus nolũt iurare, nũquid compellitur reus iura-
re, ſi actor dicit ſe non eſſe ꝯtentum ꝯdemnatione, vel ecõtra, nũ
quid cogetur actor, ſi reus dicit ſe nõ eſſe contentum, ꝙ actor ꝑ
dat actionẽ? Poteſt dici, ꝙ ſic: arg. ff. de ven. inſpi. l. j. §. ij. ſicut co-
gitur quis r̃ndere poſitionib. vt j. ti. prox. §. ix. & verius puto ſuf-
m ficere p̃dictas pœnas [m]. † Quid ſi emptor bonæ fidei, ſciẽs expoſt
7 facto rem alienam, nolit iurare: nũquid potes agere de euictiõe?
Reſpon. ſic, ſi ipſe pepercit ſuo pudori, arg. ff. de proc. quæ om-
nia. §. j. ff. mand. Quintus Mutius & maxime ſi erat notoriũ ut ſe
quit. Alii ꝯ: quia videtur in culpa, ff. de eui. ſi ideo. ff. de fideiuſ.
n l. fi. Sed nec [n] poterit iurare, licet ſciat rem alienam, ad hoc ut cõ-
ſeruet ſtipulationẽ de euictiõe: arg. ff. de neg. geſt. at q. §. cũ me
abſente ſecundũ Vber. Alb. Pap. dicit, ꝙ ſi publicũ ſit & notoriũ,
ꝙ res ſit eius, q petit tunc nõ cogitur iurare & aget de euictione,
arg. extra de ac. euidentia. ii. q. j. manifeſta, ff. de ac. empt. l. empto
[illegible] §. j. [o] licet poſſit iurare, ꝙ gratia ſui iuris ꝯſeruãdi, ñ animo ca-
[illegible] niãdi venit ad iudiciũ. arg. ff. de iniur. ſi qs. & ff. de bon. liber.
[illegible] libertate. & in p̃d. §. cum me. & ita debet iurare. Alii dicũt
[illegible] et venditori, ſi putet ſe munitum aliqua exceptione
p vel nõ, ff. de euic. l. ideoq; §. pen. & hoc verius videtur [p]. ¶ † Itẽ
8 cum in criminali cã de calumnia iuretur, vt in §. reus. nunquid
reus pro confeſſo habebitur, ſi nolit iurare? Videtur ꝙ nõ, ff. de
q̃ſt. l. j. §. diuus. ſed ibi loquit, qñ quis cõfitetur ꝑ quæſtiones, ſeu
9 per tormẽta. † quia quæſtio res fragilis eſt, & periculoſa, & q̃ ve
ritatem fallit, vt in ea. l. §. quæſtio. Vnde dico, ꝙ ſi nolit iurare,
habebitur ꝓ cõfeſſo, ff. de cuſto. & exhib. re. ſi cõfeſſus. ſecundũ
10 Vber. de Bo. ¶ † Sed nunquid dabitur tempus ad deliberandum
q iuranti de calumnia [q]? Reſpon. ſic, ſecundum H. ff. de inter. act. q
interro-

ADDITIONES.

a Sententiam. ¶ Quam ſi iudex ferre non vult, vide ibi: ſtatim remittam.

b Extra e. c. fi. ¶ De hoc ibi no. in vlt. gl. & uide, quod ſuper ea dixi.

c §. j. ¶ Certum eſt, ꝙ præcipitur de iuramento calumniæ præſtãdo, locum habere ẽt corã arbitris. textus n. eſt in l. 2. C. e. tit. §. ſed quia veremur. Pil. aũt dicit, ubi s. par. ij. ver. hic quæritur. ꝙ hæc pœna eo caſu non habet locum vt hoc caſu: ſicut in multis aliis differunt compromiſſa & arbitria iudicis. Illos alios caſus vide s. de arbitro. §. differt.

d Iuſſus. ¶ Idem Acc. poſt Io. per eãdem leg. ut no. in l. 2. §. ꝙ ſi. C. eo. ti. Idẽ Pil. vbi s. parte 2. ad fi. inducit eundem §. Hoc tñ intelligendum eſt, qñ habuit iuſtã cãm recuſandi: puta q a priuilegiatus erat de nõ iurãdo à iure, vel a principe. de primo s. §. 2. verſ. & nota ſm. De ſcđo ibi dixi: vel forte pęnituit ante ſniam, qđ ſibi licuit ſm Pil. qui duo allegat, ſ. ꝙ pęnitudinis humanitas nõ dẽt auferri, C. de app. ſi qs libellos. 2. q. 6. Itẽ ſi iudici daret optio, deberet hanc mitiorẽ eligere, ff. de act. & oblig. Arianus. Ad p̃riũ, ꝙ recuſando iurare, fateri videtur ſe iniuſtam litẽ fouere. Sibi tñ placet primũ dictũ: qđ placet ẽt Fran. Vercel. e. ti. c. fi. & Gui. de Su. ſuꝑ l. 2. C. eo. §. ꝙ ſi. ſaltem ſecundũ Iac. de Are. ſi nõ intererat aduerſarii. arg. ff. de nox. electio. de optio. leg. l. mãcipiorũ. Gul. allegat C. de his, quibus vt indig. l. alia. cum ꝯcor. ibi in vl. gl. hoc dico, ne obſtet l. antepe. ff. de ver. ſig. quæ uult, ꝙ a pęna legis nõ appelletur: facit extra de app. quia nos. Vnde dixit Simõ Vinc. illum appellare nõ poſſe: quia nõ ſolũ a iudice, ſed a lege damnatur Sed dic, ut s. dixi. Nec obſtat opi. q̃ Fran. attribuit Azo. Odo. ſ. ꝙ talis nõ appellet, q a ꝯtumax: quia illud falsũ in ꝯtumace in nõ parẽdo, per pręd. §. iuſſus. ſuꝑ quo vide, qđ not. in cle. de do. & contum. ſi ante. in prin. vlt. glo.

e Et Io. ¶ Allegant ff. qui ſatiſ. cog. ſi vero. §. j. Alex. contra in fi. l. ij. C. eo. inducit legem, quæ ſequitur. pro eo facit, quia certa pęna imponitur, & infra vide uer. ſed quid in his.

f Executio, &c. ¶ Non habet iniuriam.

g Dixit Bul. ¶ Cuius dictum Cy. recitat, nec reſiſtit.

h L. fi. ¶ Per hanc l. tenet Albe. Gal. hanc partem hoc tit. in fin.

i Tamen dicunt. ¶ Francil. dicit quod hoc tenuit Old.

k Magnæ. ¶ Vide s. de citat. §. j. in fi. & s. de actore, §. j. ver. ſed quid ſi iurauerit. & ibi remiſsio.

l Si epiſcopum. ¶ Per hanc ꝯcor. q̃ vult, ꝙ delictũ perſonæ nõ noceat eccleſiæ, puto idẽ in p̃lato, uel ſyndico eccleſiæ, q recuſat iurare. vñ dixit Gui. de Suz. C. de ſac. eccl. l. iubemus. j. ꝙ ille prælatus, vel ſyndicus ſoluet de ſuo æſtimationẽ litis: alleg. C. de ſer. fug. l. quicunq;. & vnde vi, l. meminerit. Simon Vin. Alleg. in aut. vt lit. iurent. § j. & formabat cãm in omni legitimo adminiſtratore. Subdebat Gul. l. ꝙ ſi nõ hẽt vñ, nõ puniet eccleſia. Sed ex hoc ſequeret abſurdũ, ꝙ in cauſis monaſteriorũ agẽte abbate, nõ iurabitur de calũnia: ſed eis agẽtib. ceſſat ꝯcluſio abſurditatis: quia iudex nõ plus procedit: facit, qđ hic ſequitur verſ. q d ſi partes. In reo igitur remanet abſurditas, ꝑꝑ q̃ in aliis terminis ꝓcurator ꝯpellitur iurare, ff. de ꝓc. l. ſed ex his. & l. ſed & hæ. § præter. Subdebat igitur Gul. ꝙ cũ nollẽ hoc caſu iurare & ꝯfiteri, ſit idẽ, C. de iur. calu. l. ij. §. ꝙ ſi & eccleſia ſuccumberet & per ꝯfeſsionẽ illius abbatis, vel ſyndici. facit, ꝙ not. in ipſa l. iubemus. & ff. de confeſ. certum. §. pen. ſequitur, ꝙ illo recuſante iurare, ſuccumbet: & & dicit Gul. ꝙ hoc ſibi placeret, quando lis eſſet calumnioſa, ff. de adminiſt. tu. quotres. §. ſicut. multa exemplaria Gul. habeo, & in vno ſolo reperi hoc dictum.

ADDE, vt per Panor. in c. fi. extra e. ti. qui de hac additione mẽtionẽ facit, & aliter diſtinguit. Et quando delictum prælati noceat eccleſiæ, vide Pe. de Anc. conſi. 157. & ꝙ ꝯfeſsio prælati habentis adminiſtrationem cũ conuentu, vel capitulo, non præiudicat eccleſiæ, tenet Ro. cõſ. 389. de quo vide etiam Ang. conſ. 214.

m Prædictas pęnas. ¶ Concor. Franc. Vercel. eo. tit. c. j. in vlt. q.

n Sed neç. ¶ Puto quod debet dicere, & ponderata lege, quam allegant ex verbis Acc. in l. ii. eo ti. in prin. in gl. caue tibi.

o §. j. ¶ Huic conſentit Pe. de Bel. vt ponit Cy. l. ij. C. eo. tit. in 9. q. allegat etiam ff. man. l. Quintus. & de admi. tu. quot. §. deniq;. idem Alb. Gal. hoc ti. ver. pe. Simon Vin. dixit idem, ſub dubio forte.

p Videtur. ¶ Refert Fran. eod. ti. c. 1. hoc placuiſſe Lothario, Iacob. Bald. & Conrado.

q De cal. ¶ Circa hoc aduertendum eſt, ꝙ duobus modis formatur hæc qõ. Vno, an detur tempus deliberandi ſuper iuramento p̃ſtando, & ſic quærebat Pil. vbi s. & patet, ꝙ ſic: alle prin. §. ꝙ ſi actor. in l. 2. C. eo. ti. ibi, & hoc legitime fuerit approbatum. idẽ Acc. in gl. per hoc apparet. j. allegata allegat §. quod obſeruari. ea. l. & idem tenet Fran. Vercel. eod. tit. c. j. in q. pen. alleg. l. iuſiurãdum & ad pecunias. in prin. j. allegatas. & ne ſubeat anceps periuriũ, ff. de in lit. iur. l. videamus. Ale. in fi. l. 2. tenet idem, ſub dubio fortè: ſed hoc improbat Cy. poſt. prin. l. ij. C. eo. in v. q. iõ quia iſte habuit tp̃s ad deliberandũ ante ꝯteſtationẽ litis. Sicut ergo deliberatus eſt in illa, ita & in iuramento eadẽ ratione nõ datur deliberationis tẽpus actori, qui deliberatus debuit venire ad iudicium, C. de dilat. ſi quando. & hoc placet. Alius intellectus eſt, ꝙ præſtito iuramento petitur tempus ad deliberandum ſuꝑ reſpõſione fienda per illud: & de hoc not. hic, & in dec. pen. extr. eo. ti. & in præd. l. 2. §. quod obſeruari. & in hoc veritas ꝯſiſtit, ꝙ regulariter dilatio hæc nõ dabitur. Poſſet caſus exiſtere tam perplexus & dubius quod daretur: & not. in præd. decret. penult.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Interrogatus.ff.de iniciur.iuſiurādum & ad' pecunias. Alii dicūt contra,cum non rn̄deat tūc niſi de credulitate: ſecus in iuramento de ueritate,vbi de ſcientia rn̄det.quod dic,ut s̄.no.ext.de iur.cal.c.pē.& C.eo.l.2.§.ꝙ ſi actor.in gl.per hoc apparet.& j̄.tit.ꝑx.§.vi.ver.item no.quod in iuramento.Ergo de calumnia non cōcedetur dilatio,quia ſtatim poteſt abſque nota periurii reſpōdere,Credo,vel Nō credo.Et nihilominus ſi proponatur,ꝙ hodie habet aliam conſciētiam,per ea quæ poſtmodū audiuit,cogetur iterū reſpondere,arg.ff de dam infect.qui bona.§ ſi quis ſtipulatus.& ff.famil.erc.inter cohæredes.§.ſi fami.erc.ſecūdum do meum,ut not.ext.de prob.quoniam contra.ſuper verbo interrogationes.ſecus in poſitionibus,ut in præd.ver.item not.[a]

ADDITIO.

Item no. ¶ Et eſt ſimile,quod no.de confeſ.c.2.lib.6.in fi.pen.gl. & dicam j̄.tit.prox.§.9.ſuper uer.item illud nota.

ADDITIONES NOVAE.

Quis debet primo iurare de calumnia an actor,an reus.Archi.ponit extr.de iuram.cal.c.j.lib.6.& arguit pro & contra:& dicit ꝙ forte in talibus nō eſt ordo attendendus,ar.l nec ordo.de ſolu.ff. An autem in talibus detur dilatio ad reſpondendum ibidem format,& remittit ad nota. per gl. in c. cum cauſam.extr.eo.

Quid ſi aliquis iurauit ad ſancta Dei euangelia nunquam iurare,an cogetur iurare de calumnia,ſi caſus accidat, veritas eſt ꝙ ſic,ꝙ omne iuramentum ſemper à poteſtate ſuperioris videtur exceptum,c. venientes,extr.de iureiuran.Bal.in l.2.§.ſed quia.de iuramen.cal.

Si oportet me ire ad aduerſarium,ut iuret de calūnia,tenetur ad ſumptus itineris,non autem ad ſumptus cibariorū,niſi eſſet talis perſona quę aluiſſet me ex mea opera,Iac.Butrig.in l.ſed & ſi hęreditatis. §. quo autem loco.ad exhibendum.& dicit ꝙ non,per l. prætor.§.defendi.ex qui.ca.in po.ea,facit l.eos.§.ſi quis autē.in fi. de appe. Quod autem iſtud iuramentum mitti debeat aduerſario mittentis,& petentis.fac.l.ſed ſciendum.ad Treb. gl.no.contra in l.2.ex quibus cau.in poſ.ea.Dynus.

Quid ſi exacto iureiurando proceditur ad cām.de hoc per Bal. in l.iuſiur.§.qui iuſiurandū.de iureiurando,ibi in tex.ſi exigatur,vbi ſic dicit Bal.tene hoc ſingulariter menti:quia videtur ꝙ iuſiurandum calumniæ habet tacitam ꝯditionem annexam ſi petatur vn̄ poteſt omitti & remitti etiam expreſsè ſi mō non ſit petitū,& talis remiſsio habetur pro omiſsione tantum , vnde non petitum & expreſſe remiſſum poſtea lite pēdēte pōt iterū peti,quaſi ſit omiſsio.ſed ſi eſſet petitum, omiſſum uel remiſſum , vitiaret proceſſum.l.2.§.ſed quia.de iura cal. Bal.

In c.præſentiū.extr.de teſti.lib.6.in gl.ſ.in fi.& dilucide, & nō ſolū de veritate,ſed ēt de credulitate,ſecundum Hoſt.dicas ꝙ quiſquis dēt iurare de veritate,dēt reſpondere & de credulitate.Inducit de re iud. c. cū olim.§.j.in fi.& in Sūma de iuram.ca.§.qn̄. ver.ſed quid dices hic & ibi ꝙ veritate inſpecta iuramentum eſt de credulitate:quia ſi id quod nō credo ꝯfiteor & aſſero verū eſſe deiero,22.q.1.homines.De iureiu.& ſi Xp̄s.22.diſt.pſalmiſta.In omni ergo iuramento cauendū ne quis dicat ꝯ̄ ꝯſcientiā. De ſeruti.ca.j.& ſi illā ſequitur ſufficit,3.q.9.hortamur. Ioan. An.ubi s̄. in nouel.

* In l.ait prætor,de dam.infe.ibi poſtulaturus.& ſic nota,ꝙ ſi petit proprio nomine de propria calumnia iurat: vel ſic qn̄ proprio nomine iurat, vnū tantum,ſcilicet de calūnia ſua:quando alieno nomine iurat, ꝙ ſi dominus præſens eſſet idem eſſet petiturus. Bald.

* An procurator datus ad omnes cauſas cum mandato iurandi poſsit vigore dicti mandati iurare de calumnia,& quid de procuratore ad negan. no. in c.nullam cauſam.de iur.cal.li.6.Ioan.An.in nouel. vbi etiam dicit ꝙ qn̄ procurator habet ſpāle mandatum ad iurandum, dominus non poteſt cōpelli venire ad iurandum de iuramento veritatis. Bar. de dam. infe. l. qui bona.§.ſi alieno.

* In l.ij.§ ſin autem.de iuram.cal.dicit Bal.ꝙ ſi cauſa ſit agenda ſine ſtrepitu & figura iudicij,quod tunc procurator poteſt iurare ſine ſpeciali mandato.vide ibi Bal.& Bar.

* Dn̄s debet mandare procuratori ꝙ iuret in animam ſuā,& tunc procurator debet iurare in animam domini.notat gl.in auth.itē ſacramenta de pace iur.fir.de quo eſt caſus in c.procurator.de electio.li.6.& ille qui iurat in animam alterius debet dicere veritatem non de eo quod ſibi videtur, ſed de eo qđ didicerit ab eo in cuius animam iurat. & ſi non iurat quis pro ſe ſed tantū in animā alterius,& ipſe ueritatē ſciat, ille aūt cuius noīne iurat neſcit,nihil dicet,q̄a de ſe non iurat.ita not.ext.de teſti. c.ad hoc. per Inn.

* Nunquid ſi lex vel ſtatutum requirat alicuius propriū ſacramentū,poſsit per procuratorē iurari,not.in c.ut circa.de electio li.6.per Arch. & Ioan. An videtur tenere q̄ non,& no.eo.ti.& lib.c.nulli.per Archi.

* In l.actori.de iureiuran.quid de his qui hæredem non habent, ut vniuerſitas:quia is qui non poteſt mori non poteſt hæredem habere,l.j.in fi. ſi q̄s ius dic.nō ob.pone ergo ꝙ ſyndicus habet mandatum ꝯ̄hendi cum iuramento,& iurat,quid operatur iſtud iuramentum. nam ciuitas non habet animam.ut c.pœnæ.ext.de ſent.excom.per Inn.Reſpondeo aut loqueris quo ad reatū periurii,& non obligantur niſi iurantes & mandantes:aut loqueris quo ad perpetuū eſſe,& certe dico ꝙ illud iuramētum repræſentat rempublicam loco maioris,ut non reſtituatur amodo in integrū, ſicut dicit in minore.& hæc fuit ſententia Ray. in ſumma de iureiurando. fac. c. præſentium.de iureiurando lib.6.vnde quo ad firmandum dicas idem in ciuitate quod in minore.in eccleſia autem non poteſt fieri ꝙ non habeat loco minoris,& ibi eſt fauor eccleſiæ. Bal.vbi s̄.

* In l.ab hoſtibus.ex quib.cauſ.maior.ibi,ſi autē vt plerumq; &c.dicit Bal. per hunc tex.cum gl.ꝙ quoties pro abſente ꝯiuncta perſona agit, & petit aduerſarius ꝙ abſens veniat ad iurandum de calumnia , ſi modo ſit multū abſens,detur curator bonis qui tanquā legitima perſona iurabit.& gl.hoc determinat in c.cæterum extr.de iuram.cal.in gl.pe.vide Bar. in l.2. §. qđ obſeruari.C.de iura.cal. vbi videtur tenere contrarium.

* Nota ꝙ iurans debet iurare cum manu non cum fronte,no.glo.in c.vt circa.de electio.lib.6.Bal.in l.j.ſi aduer. vendi.

In l.generaliter.C.de iureiuran.no.ꝙ ꝯtumax in nō iurando non habetur pro confeſſo ipſo iure,ſed eſt in arbitrio iudicis:ad iudicem enim ſpectat cauſam determinare.nam quod non eſt vniforme , & poteſt eſſe iuſtum & iniuſtum,ad iudicem ſpectat declarare,ut l.eius qui delatorem.de iure fiſci.Bar.in l.manifeſte.de iureiuran.

* Quid ſi citatus ad iurandum de calumnia eſt contumax , an perdat litem Andreas de Barulo dicit ꝙ non:quia ꝙ perdat litem ille qui non uult iurare eſt verum in eo qui præſens eſt.& iurare non vult,ut no.in l.locorum.C.de omni agro deſerto.lib.xj.

¶ Bald.de Iuramento calumniæ.

ANTE litem conteſtatam ſi ſeorſum a lite conteſtata non præſtatur iuramētum calumniæ, nec iudex p̄t ipſum exigere, niſi in ſummariis,& in his quæ ante litis ꝯteſtationem expediuntur.,§. j. ver.ſed pone. G. ¶ Multiplex eſt iuramentū,ſ.de veritate,ff.de re iud.l j.per Ia.deciſum tn̄ hoc nūquam eſt,niſi agatur inter partes:ꝙ ſit deciſum de malitia.de calumnia:eſt & aliud de veritate,qđ præſtatur in ſpiritualibus cauſis ad litis ordinationē,n̄ ad litis deciſionem,uer.unde ad huius. G. ¶ Suſpectus eſt đ malitia, qui poſt terminū peremptorium proponit dilatoriā:ideo iurat G. ¶ Iuramentum calumniæ non extenditur ad iuramentum de veritate, nec econtra: verſic.ſi.G. ¶ Non iurat de calumnia,qui impetrat a principe ſuum priuilegium declarari,vel petit diſpenſationē vel aliud ſimile,ꝙ runeſ gratia,uel iure ſcripto:uer.quid ſub.§.ſequit̄.G.In cauſa enim facti iurat̄ de calūnia,n̄ in cā iuris,ſm̄ Ric. ¶ In cauſa appellationis iurat̄ de nouo de calūnia,nō q̄a ibi mutat̄ actio,uel cauſa,ſed q̄a requirit̄ nouꝰ ordo iudiciorū:& iuramentū calūniæ potius reſpicit ordinē q̄ factū,verſ.q̄d de cauſa. ¶ Vbi iudex procedit,motu proprio ex officio,nō iurat̄ de calūnia,uer.quid ſi cauſa.G.quia extra ordinem procedit,nec propriæ ſunt partes. G. ¶ Si reus confitetur libellum,quo ad originem petitionis, tamen negat quo ad effectum concluſionis:quia opponit exceptionē:debet tn̄ actor iurare de calūnia,quia cauſam probationis deſiderat,ver.pone ꝙ.G. ¶ Ille,qui negat ſe poſsidere,nō cogitur iurare:quia nec iudicium patitur, ver.quid ergo.G. ¶ Abbas non poteſt dici principalis perſona in cauſa ſuæ eccleſiæ,niſi teſtificetur,§.reſtat.uer.ꝙ ſi aliquid.G. ¶ Etiam poſtquā ꝓcurator negauit poſitiones:dominus eſt interrogandus ſuper eis,ſi dicatur melius nouiſſe factū,eo.ver.ibi,tn̄.qđ eſt not. vide s̄.de proc.§.ſi ꝓcurator reſpōdit.& l.ſi actor malit. ff. de procur. G. ¶ Iuramentū calumniæ nō poteſt ſpecialiter cōmitti, niſi quod cauſæ proſecutio committatur, ver.q̄d ſi ꝑlatus.G. ¶ Si iudex Peruſinus ſcribit Fulginati, ꝙ recipiat teſtes,uel iuramētū in cā principaliter mota corā iudice Peruſino,Fulginas nō recipit auctoritate commiſsionis.uel remiſſionis,ſed ſua ꝓpria,uer.talis iudex.G.vide s̄.de teſte.§.ſi cauſa eſt. ¶ Procurator ad extraiudicialia principaliter ꝯſtitutꝰ,ut ad petēdū abſolutionē ab excōicatiōe,p̄t iurare ſine ſpecifico mādato q̄a iuramētū eſt de forma rei mandatæ,& quia in extraordinariis,&c.ut l.qui bona.§.qui alieno.ff.de dā.infe.& ita fuit iudicatū in cauſa regia,cui etiam honeſtū erat remitti iuramētū.G. ¶ Cuius expēſis mittat̄ ad abſentē,uer.ſed ad cuiꝰ.G.l.hæc autem.ff.ex q̄.cau.in poſſeſ.eat. ꝑ Accur.& eo. ti.l.ait ꝑtor.§.defendit.ꝑ gl.B.Cauſa ꝯuētionis pōt ſeorſum ꝓbari à cauſa recōuētionis, ſed nō à cauſa cōmunionis, §.nūc dicēdū.uer.ſed q̄s.G. ¶ A pęna inflicta ex cōtumacia ꝑ̄ſentis,appellatur ſecus in contumacia abſentis,§.fi.uer.ſed nunquid.G. ¶ An in notorio iuretur de calumnia,§.cum me abſente.ꝙ nō:quia exigitur probatio,uer. ſi emptor.G. ¶ Etiā in criminali cōtumax in iurando de calūnia habet̄ ꝓ ꝯfeſſo,uer.item cū in criminali. G. ¶ An Iuramentum calumniæ habeatur loco probationis,vbi probatio fit per iuramētū,no.ff.ad exhib.l.theſaurus.ꝙ ſic,& no.in auth.de exhi.re.§.ſi uero.uide omnino s̄.de primo & ſecundo dec. §.qđ iuramētū. & j̄.eo.§.ſi per ſtatutum probatur accuſatio ꝑ iuramentū, reus debet cōdemnari :ſed tn̄ poterit agere de periurio ad intereſſe, ff.mand.l.fideiuſſor. §. in omnib. & ibi per Ric.& Cy.uide j̄.§.pone, ꝙ ex forma ſtatuti per iuramentum probetur damnum,quid ſi accuſatur forenſis,& negat iuriſdictionē, an probabit̄ iuriſdictio?dicit Io.An.ꝙ nō,in c.j.de fo.cōpe. lib.vi.in no. ¶ Iuramentū nō ꝑ̄ſumitur ſolēne:quia eſt qualitas extrinſeca, vt no.in c. vt circa.de elect.li.6.vide s̄.ti.j.§.notarius. ¶ An vbi iuramētū:defertur a iure ſine miniſterio iudicis admittatur ꝓbatio in ꝯ̄triū,no.in c.ſtatutū.de reſcri.li. vi.in nouel. ¶ Iudex ex officio pōt ēt poſt ꝯcluſionem in cauſa, exigere iuramentū de calumnia , ſicut iuramētū veritatis, vt no.in c.j.de iura.cal.lib.vj.in nouel.In termino iuris mitius agitur,quā cū termino hominis, id eſt iudicis, vt no.in c.j.de ele.per Archi.& eo.ti.quamuis.lib.vj.in nouel. ¶ Iudex, q̄ taxat,raro,vel parum minuit de eo, quod iuratur, vt no.Inſt.de ſuſpe.tu.§.conſequens.in gl.ordinaria.Bal.

a ¶ De poſitionibus.[a] Rubrica.

QVoniam poſt iuramētum de calumnia , vel de veritate, preſtitum,probationes utriuſque partis ſunt recipiendæ:ideo poſitiones inuentæ ſunt, vt per eas partes releuentur ab onere probationū.ut j̄.dicetur: idcirco ꝑ̄ſtito iuramento de calūnia, ſtatim debet dari terminus ad faciēdum

ADDITIO.

a Pileus nō formauit rubricā iſtā:ſed ad materiā facit parte 2.vbi de interrogationib.& ꝯfeſsionibꝰ poſt litē ꝯteſt. ¶ Tan.parte 3 ſub rubrica de interrogationib.faciēdis in iure.¶ De Rofr.dicā in tex.q̄a nō poſuit in libel. ſed ibi prīcipaliter de rn̄ſionibꝰ. ¶ Vber.de Bo.aliquid in char.8.vbi q̄dā habēt rubricā đ poſitionibꝰ,ſed pleniꝰ charta vl.poſt tractatū s̄.ꝓx. ¶ Io. de Deo illā proſequitur Cauil.li.v.rub.de poſitionibꝰ.& rubricam de hoc poſuit lib.Iudic.parte ij. ¶ Bonagu.in tota quarta parte ſui operis de poſitionibus & interrogationibus tractat. ¶ Aegid.rub.xlvi. & duab. ſeq.& demū uidēs ſe in illis nimis fuiſſe breuiloquū,materiā pleniꝰ ꝓſequitur, eā diuidēs in ſex mēbra,rub.cxxii.& quinq;ſequētibꝰ, vbi in fi. 126.tractatū extollit.Alb.Gal.poſuit rubricā de hoc.¶ Gui.de Suz ponit duas rub. primā ſub officio aduocati actoris,đ ipſis poſitionibꝰ:ſecūdā ſub officio aduocati rei,de poſitionibꝰ ſuꝑ exceptionibꝰ:adde,qđ dicā ſuꝑ nigro,in pr

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN